

บทที่ 2

สภาพเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก่อนการปฏิรูป

เศรษฐกิจของประเทศในแต่ละระยะแห่งการขยายตัวมีลักษณะแตกต่างกัน บางระยะมีอัตราการขยายตัวสูง และบางระยะมีอัตราการขยายตัวต่ำ เหล่านี้ขึ้นอยู่กับความสามารถนำพาของผู้ นำในแต่ละประเทศ ซึ่งการนำพาประเทศของการนำดังกล่าว นั้น จะแสดงออกถึงการประยุกต์ใช้ ทฤษฎีที่เห็นว่าเหมาะกับจุดพิเศษของประเทศ เพื่อเป็นพื้นฐานให้แก่การวางแผนทางการพัฒนา สร้างให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองต่อไป

สำหรับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแล้ว การพัฒนาเศรษฐกิจใน ระยะก่อนการปฏิรูป คือ ในช่วงปี 1975-1985 นั้น มีความแตกต่างกับระยะหลังมาก เพราะใน ระยะนี้เป็นระยะที่ผู้นำของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพิ่งได้รับชัยชนะจาก การต่อสู้เป็นเวลายาวนาน ฉะนั้น จึงไม่มีประสบการณ์ในการนำพาประเทศชาติในระยะใหม่ โดยเฉพาะ การนำพาทางด้านเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องได้ลอกเลียนแบบการนำพาทางด้านเศรษฐกิจมา จากบรรดาประเทศสังคมนิยมอื่น ๆ จนทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศลาวในระยะนี้มีลักษณะ คล้ายคลึงกับระบบเศรษฐกิจของบรรดาประเทศสังคมนิยมต่างๆเป็นส่วนใหญ่

ฉะนั้น การศึกษาถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศลาวก่อนการปฏิรูป จึงมีความจำเป็นต้อง ได้ศึกษาถึงระบบทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจสังคมนิยมที่ได้ประยุกต์ใช้เข้ากับแนวทางเศรษฐกิจ ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและ ศึกษาถึงการดำเนินงานทางเศรษฐกิจ ตลอดถึงการศึกษาค้นคว้าผลกระทบที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ซึ่งจะได้เสนอต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของลาวก่อนการปฏิรูป

ภายหลังได้ประกาศชื่อประเทศเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแล้ว พรรค ประชาชนปฏิวัติลาวก็ได้ถือเอาลัทธิมาร์กซ์-เลนิน เป็นพื้นฐานทางด้านแนวความคิดเพื่อพัฒนา ประเทศให้ก้าวเดินตามเส้นทางสังคมนิยม ซึ่งมาร์กซ์ได้เขียนไว้ใน “แถลงการณ์ของพรรค

คอมมิวนิสต์¹ 1847/48 และใน “บทวิจารณ์แผนการโกทาร์” ในปี ค.ศ. 1875 ว่า ภายหลังจากขั้นกรรมาชีพยึดอำนาจแล้ว ต้องนำพาประเทศก้าวสู่สังคมนิยมโดยไม่ผ่านระยะการขยายตัวของทุนนิยม

สำหรับรูปแบบเศรษฐกิจสังคมนิยม มาร์กซ์ได้เขียนไว้ในบทวิจารณ์แผนการโกทาร์ว่า ระยะการขยายตัวของรูปแบบเศรษฐกิจสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ (socio-economic formation of communism) มีสองระยะ คือ สังคมนิยมขั้นต้น และสังคมนิยมขั้นปลาย และในขั้นต้นของรูปแบบเศรษฐกิจสังคมนิยมคอมมิวนิสต์นี้ ต้องดำเนินการผลิตสินค้าตามแบบสังคมนิยม โดยถือเอากรรมสิทธิ์สังคมนิยมที่ประกอบด้วยกรรมสิทธิ์ของรัฐและกรรมสิทธิ์ของสหกรณ์ เป็นแก่นสาร ต่อมาเลนิน ก็ได้ขยายทฤษฎีของมาร์กซ์เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวไว้ว่า ระหว่างทุนนิยมและสังคมนิยมนั้น ยังมีระยะเปลี่ยนผ่าน (transition period) ซึ่งระยะเปลี่ยนผ่านของแต่ละประเทศนั้นมีความสั้นและความยาวไม่เท่ากัน เพราะแต่ละประเทศมีระดับการขยายตัวแตกต่างกัน และในระยะเปลี่ยนผ่านนี้มีหลายรูปแบบเศรษฐกิจ (economic form) เช่น รูปแบบเศรษฐกิจสังคมนิยม รูปแบบเศรษฐกิจทุนนิยม รูปแบบเศรษฐกิจแบบผสม รูปแบบเศรษฐกิจของผู้ผลิตรายย่อย และรูปแบบเศรษฐกิจของครอบครัว

ในปี 1917 มหาปฏิวัติเดือนตุลาคมได้รับชัยชนะ รัสเซียได้กลายเป็นประเทศสังคมนิยมประเทศแรกในโลกที่ใช้ทฤษฎีมาร์กซ์-เลนิน เป็นพื้นฐานทางด้านแนวความคิด เพื่อพัฒนาประเทศชาติ ในช่วงแรก คือ 1917-1920 ซึ่งในช่วงนี้ประเทศรัสเซียยังไม่มีควมสงบ จึงได้ใช้นโยบายคอมมิวนิสต์สมัยสงคราม (war communism policy) ที่มีการบริหารเศรษฐกิจแบบบังคับ ใช้คำสั่งจากส่วนกลางในการผลิตและแบ่งปันผลิตภัณฑ์ทั้งหมดของสังคม พอมาถึงปี 1921 เลนินก็ได้ประกาศใช้นโยบายเศรษฐกิจแผนใหม่ (New Economic Policy) ซึ่งมีเนื้อหาโดยสามารถสรุปได้ดังนี้²

- สร้างสัมพันธภาพระหว่างกรรมกรและเกษตรกรให้มีความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจที่ใช้สินค้า-เงินตราเป็นหลัก
- ต้องดำเนินการขยายอุตสาหกรรมให้มากขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมไฟฟ้า
- รมรงค์เกษตรกรให้จัดตั้งสหกรณ์เกษตรและดำเนินการผลิตเป็นกลุ่ม

¹ Karl Marx/Friedrich Engels, *The Communist Manifesto with an introduction by A.J.P. Taylor*. (England: Hammonds Worth, 1967). pp. 106-118.

² แลวนิด กูริน และวะละดิเมียนาวบ. เนื้อในและบทเรียนของนโยบายเศรษฐกิจแผนใหม่. (มัสกอก: 1990), หน้า 11 (ภาษาลาว).

- ประยุกต์ใช้ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้าและเงินตราให้ถูกต้อง
- ดำเนินการบัญชีเศรษฐกิจสังคมนิยมอย่างมีประสิทธิภาพ
- รณรงค์ให้ผู้ใช้แรงงานสนใจนำผลประโยชน์ของการใช้แรงงาน
- ประกาศให้นายทุนรักษาบทบาททางด้านเศรษฐกิจของเขาเอาไว้
- ปรับปรุงแผนการและการบริหารของรัฐให้ดีขึ้น
- ต่อต้านระบอบอาญาสิทธิ์และวิธีการแบบบังคับ
- ยกกระดับทางด้านวัฒนธรรมและการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้น

การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแผนใหม่ของเลนินตั้งแต่ปี 1921 มาถึงปี 1924 นั้นทำให้พื้นฐานเศรษฐกิจของรัสเซียได้เปลี่ยนจากวิธีแบบบังคับสู่วิธีการบริหารเศรษฐกิจแบบใช้ความสัมพันธ์สินค้า-เงินตราในระดับหนึ่ง แต่พอเลนินได้เสียชีวิตไปในปี 1924 ต่อมาสตาลินก็ได้ถูกแต่งตั้งให้เป็นผู้สำเร็จสูงสุดของโซเวียต และได้สืบทอดเจตนารมณ์ของเลนิน จนทำให้เศรษฐกิจของสหภาพโซเวียต ในทศวรรษ 1920 ขยายตัวอย่างรวดเร็วมาก การผลิตขยายตัว ประชาชนทำมาหากินหรือประกอบอาชีพอย่างมีอิสระภาพโดยไม่มี การบังคับ ทุกภาคส่วนหรือรูปแบบเศรษฐกิจ เช่น รัฐสหกรณ์ เอกชน ตลอดถึงครัวเรือน มีเสรีภาพในการผลิตและจำหน่ายสินค้าของตน มีการประสานและแบ่งงานกันทำระหว่างรูปแบบเศรษฐกิจต่าง ๆ สิ่งใดเป็นโครงการใหญ่ และมีความสำคัญมากกว่า หรือต้องได้ใช้ทุนมากนั้น รัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบเพื่อดำเนินโครงการเอง ส่วนที่เป็นโครงการที่ใช้ทุนน้อยกว่านั้น ก็แล้วแต่ความสามารถของภาคส่วนเศรษฐกิจอื่น ๆ จะทำ การประสานงานกันแบบนั้นทำให้เศรษฐกิจของโซเวียตในระบอบนั้นขยายตัวเร็วมาก แต่พอมาถึงทศวรรษ 1930 สภาพการณ์ของโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ไม่พึงปรารถนา คือ ประเทศเยอรมัน อิตาลี และญี่ปุ่น ได้มีการปกครองแบบเผด็จการ และเตรียมก่อสงครามโลกขึ้น ทำให้ประเทศรัสเซียในเวลานั้น ต้องเตรียมรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว ด้วยวิธีการกลับมาใช้การบริหารเศรษฐกิจแบบบังคับอีกครั้งเป็นเวลายาวนาน แม้สงครามโลกจะสิ้นสุดลง สงครามเย็นก็ยังปรากฏอยู่ ทำให้สภาพการณ์ต้องเคร่งเครียดมาตลอด จนทำให้ประเทศสังคมนิยมส่วนมากมีความเคยชินกับการบริหารเศรษฐกิจแบบบังคับ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก็เป็นหนึ่งในบรรดาประเทศสังคมนิยมที่มีการบริหารเศรษฐกิจแบบบังคับ ที่ได้ดำเนินการตามประสบการณ์ในการบริหารเศรษฐกิจของบรรดาประเทศสังคมนิยมอื่นๆ เช่น การใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์ของมาร์กซ์-เลนินและบทเรียนการบริหารเศรษฐกิจของบรรดาประเทศสังคมนิยมเข้าในการบริหารเศรษฐกิจของลาว หมายความว่า ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้นำเอาตำราการเรียนการสอนเศรษฐกิจศาสตร์สังคมนิยมมา

ใช้โดยตรงเข้าในการเรียนการสอนและประยุกต์ใช้เข้าในการบริหารเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งคำดังกล่าวมีเนื้อหาสำคัญ ดังนี้³

1. พื้นฐานการผลิตสังคมนิยม
2. กรรมสิทธิ์สังคมนิยมเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต
3. กฎเกณฑ์เศรษฐกิจพื้นฐานของสังคมนิยม
4. การขยายเศรษฐกิจแห่งชาติอย่างมีแผนการ
5. การผลิตสินค้าและความสัมพันธ์สินค้า - เงินตราในสังคมนิยม
6. กระบวนการผลิตสังคมนิยม
7. การแบ่งปันตามส่วนของการใช้แรงงาน
8. การสะสมและการบริโภคในสังคมนิยม
9. การบัญชีเศรษฐกิจสังคมนิยม
10. ต้นทุน กำไร และราคาในสังคมนิยม
11. ความสัมพันธ์ในภาคเกษตรกรรม
12. การผลิตซ้ำ (reproduction) แบบสังคมนิยม
13. การหมุนเวียนสินค้าในสังคมนิยม
14. การเงิน สินค้าเชื่อ และการหมุนเวียนของเงินตราในสังคมนิยม
15. ระบบเศรษฐกิจโลกสังคมนิยมและการประสานงานทางด้านเศรษฐกิจสังคมนิยม

และ

16. กฎเกณฑ์การก้าวขึ้นสู่สังคมนิยม

คำรากรเรียนการสอนดังกล่าวนี้ ก็ได้มาจากประสบการณ์ของการดำเนินเศรษฐกิจอยู่ในบรรดาประเทศสังคมนิยมตะวันออก โดยเฉพาะได้มาจากประสบการณ์ของการดำเนินเศรษฐกิจโซเวียตเป็นส่วนใหญ่ หลังจากนั้นประเทศที่จะเดินตามสังคมนิยมก็ได้ลอกเรียนแบบ หรือเอาคำราดังกล่าวมาใช้ในประเทศของตน หูดอีกอย่างคำราเศรษฐศาสตร์สังคมนิยมที่หลายประเทศได้ใช้มานั้นไม่ใช่คำราเศรษฐศาสตร์ที่ผู้ก่อตั้งลัทธิมาร์กซ์-เลนินเขียนขึ้น แต่หากเป็นคำราที่นักคิดฝ่ายซ้ายในค่ายสังคมนิยมเป็นคนเขียนขึ้น เพื่อใช้เป็นหลักมูลทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ในการสร้างประเทศให้กลายเป็นสังคมนิยมในเงื่อนไขและสภาพการณ์ของสงครามโลกครั้งที่ 2 และสงครามเย็น

³ Minister FUER Hoch- und Fachschulwesen, Politische Oekonomie des Kapitalismus und Sozialismus. (Berlin: Dietz verlag, 1979), Seite 791-796.

สำหรับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภายหลังจากพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ยึดอำนาจได้แล้ว ก็นำพาประเทศเดินตามเส้นทางสังคมนิยม และก็ได้นำเข้าตำราการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์สังคมนิยมมาประยุกต์ใช้ แต่โดยพื้นฐานแล้วก็ไม่มียะไรแตกต่างจากตำราของบรรดาประเทศสังคมนิยมอื่น ๆ เช่น การใช้แบบจำลองการบัญชี $w = c + v + m$ (w = สินค้า ; c = ทุน ; v = ค่าแรง ; m = กำไร) หรือ (w = มูลค่าของสินค้า ; c = ทุนคงที่ ; v = ทุนเปลี่ยนแปลง ; m = มูลค่าส่วนเกิน) ซึ่งแบบจำลองดังกล่าวนี้ เป็นที่รู้จักกันดีในทุกขอบเขตการทำงาน โดยเฉพาะในขอบเขตการบัญชีเศรษฐกิจมหภาค ตลอดจนถึงการบัญชีของวิสาหกิจต่างๆก็ได้นำเข้าแบบจำลองดังกล่าวมาใช้ นอกจากแบบจำลองนี้แล้ว เนื้อหาทางด้านเศรษฐศาสตร์อื่นๆ ก็คล้ายคลึงกันกับบรรดาประเทศสังคมนิยมหลาย ๆ ประเทศ เช่น การสอนให้คนรู้จักความสำคัญของการผลิตวัตถุ ให้รู้จักเป้าหมายและวิธีการของเศรษฐศาสตร์สังคมนิยม ตลอดจนถึงการดำเนินการแจกจ่ายสินค้าตามแผนการและคำสั่งจากส่วนกลาง แต่วิธีดำเนินเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ มีลักษณะรวมศูนย์อำนาจเกินไป เพราะส่วนกลางเป็นผู้วางแผนการแทรกแซงเข้าไปในทุกแขนงการเศรษฐกิจสังคมนิยม เช่น หน่วยวิสาหกิจจะผลิตอะไร ผลิตเท่าใด ผลิตแล้วจะส่งไปจำหน่ายที่ไหน จำหน่ายให้คนกลุ่มใด จำหน่ายด้วยราคาเท่าไร ก็ต้องปฏิบัติตามคำสั่งจากส่วนกลาง ส่วนหน่วยวิสาหกิจไม่มีความเป็นอิสระทางด้านเศรษฐกิจ ไม่มีสิทธิ์ตัดสินใจ อยากคิด อยากทำอะไรก็ต้องเสนอขึ้นไปหาส่วนกลางก่อน และหลังจากที่ส่วนกลางส่งลงมาแล้วจึงสามารถดำเนินการได้

ฉะนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีการวางแผนจากส่วนกลาง โดยรัฐบาลจะเข้าไปควบคุม ดำเนินการผลิต และประกอบการในด้านสวัสดิการ โดยมีแผนนโยบายมุ่งให้ประโยชน์ที่เกิดจากการผลิตเป็นของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ แต่เนื่องจากระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมไม่ได้ใช้กลไกตลาด จึงทำให้เกิดข้อบกพร่องบางประการ เช่น การผลิตถูกจำกัด ความคล่องตัวในการผลิตมีน้อย และไม่มีแรงกระตุ้นจากผลตอบแทนในการใช้แรงงานและการลงทุน จึงทำให้เศรษฐกิจโดยรวมขยายตัวช้ากว่าระบบเศรษฐกิจอื่นๆ และทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการบริหารเศรษฐกิจของสปป.ลาว ก่อนการปฏิรูปนั้นก็เป็ทฤษฎีที่ไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขของประเทศสปป.ลาวเท่าไร จึงทำให้การผลิตและการขยายเศรษฐกิจแห่งไม่สนองตอบกับความเรียกร้องต้องการของประชาชนลาวเท่าที่ควร และในเมื่อ ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสังคมนิยมเป็นเช่นนั้น พรรคประชาชนปฏิวัติลาวก็ได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีดังกล่าวเข้าในการวางแผนทางและนโยบายเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ในระยะนั้น คล้ายคลึงกันกับบรรดาประเทศสังคมนิยมอื่นๆดังจะเสนอต่อไปนี้

2.2 การดำเนินเศรษฐกิจตามแนวทางของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวก่อนการปฏิรูป

ในด้านการดำเนินงานทางด้านเศรษฐกิจ พรรคประชาชนปฏิวัติลาวก็ได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น คือในช่วงแรกพรรคได้วางแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น แนวทางการดำเนินการปฏิวัติ 3 ประการคือ การปฏิวัติทางด้านความสัมพันธ์การผลิต การปฏิวัติทางด้านวิทยาศาสตร์เทคนิค และการปฏิวัติทางด้านวัฒนธรรมและแนวความคิด⁴

ในนั้นได้เน้นการสร้างความสัมพันธ์การผลิตใหม่ คือ ค่อย ๆ ดำเนินการล้มล้างความสัมพันธ์การผลิตแบบทุนนิยม และขยายความสัมพันธ์การผลิตแบบสังคมนิยม ด้วยวิธีการวางแนวทางการจัดตั้งสหกรณ์เกษตร หรือรวบรวมเอาการผลิตขนาดเล็กเข้าด้วยกัน แล้วก้าวไปทำการผลิตขนาดใหญ่ที่มีประสิทธิภาพสูง และเปลี่ยนรูปการกรรมสิทธิ์เอกชนเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสังคมหรือกรรมสิทธิ์ของรัฐ เพื่อให้การขุดรึระหว่างคนกับคนในกระบวนการผลิตให้นับวันลดน้อยถอยลง

กรมการเมืองศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้มีมติตกลงและได้เขียนไว้ในบทรายงานของท่านไกรสรณ์ พรหมวิหาร เกี่ยวกับปัญหาการรื้อสร้างตั้งสหกรณ์เกษตร และนำเอาชนบทก้าวขึ้นสังคมนิยม (ในการประชุมกรมการเมือง เปิดกว้าง ครั้งที่ 16 พฤษภาคม 1978) โดยได้อ้างถึงความจำเป็นที่จะต้องประยุกต์ใช้ทฤษฎีมาร์กซ์-เลนิน ว่าด้วยปัญหาชาวนาและการรื้อสร้างตั้งสหกรณ์เกษตร เข้ากับเงื่อนไขของประเทศลาว เพื่อให้การผลิตและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทดีขึ้น และเป็นพื้นฐานที่ดีให้แก่การขยายอุตสาหกรรม พร้อมทั้งสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจแห่งชาติ และยังเป็นการทำให้สัมพันธภาพกรรมกรและเกษตรกรเข้มแข็งขึ้น ฉะนั้น จึงทำให้เกษตรกรในชนบทมีความสนใจในการรื้อสร้างตั้งสหกรณ์เกษตรได้อย่างถูกต้องตามหลักทฤษฎีของเลนิน ในบทรายงานดังกล่าวก็ได้หยิบยกหลักการของการจัดตั้งสหกรณ์เกษตรให้เห็น ดังนี้⁵

1. หลักการสมัครใจ หมายความว่า เกษตรกรยินดีและสมัครใจเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์โดยไม่มีการบังคับแต่ประการใด

⁴ มติของการประชุมศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ครั้งที่ 4 ในปี 1977.

⁵ ไกรสรณ์ พรหมวิหาร, ปัญหาการหันเป็นสหกรณ์. เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์สำนักงานนายก. (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์ประจำสำนักงานนายก, 1979), หน้า 5

2. หลักการได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน หมายความว่า ต้องแบ่งผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกของสหกรณ์ ให้แก่หน่วยสหกรณ์เอง และผลประโยชน์ของรัฐอย่างถูกต้อง และ

3. หลักการประชาธิปไตย หมายความว่า การบริหารสหกรณ์ต้องปฏิบัติตามความคิดเห็นของสมาชิกส่วนมาก หรือ ปฏิบัติตามคำพูดที่ว่า เสียงส่วนน้อยขึ้นกับเสียงส่วนมาก และนอกจาก 3 หลักการที่กล่าวมาแล้วนั้น ก็ยังจะต้องได้ปฏิบัติอีก 2 หลักการ คือ

1. ต้องดำเนินการผลิตอย่างมีแผนการ และปฏิบัติตามแนวทางของพรรค และกฎหมายของรัฐอย่างถูกต้อง

2. ปฏิบัติตามหลักการแบ่งปันตามแรงงาน หมายความว่า ทำงานมากได้ส่วนแบ่งมาก ทำงานน้อยได้ส่วนแบ่งน้อย

การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร เป็นรูปแบบหนึ่งของการสร้างความสัมพันธ์การผลิตใหม่ในชนบท ส่วนการสร้างความสัมพันธ์ทางการผลิตใหม่ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐนั้น คือ การเวนคืนบรรดาโรงจักร โรงงานต่าง ๆ ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐ สร้างให้ภาคส่วนเศรษฐกิจของรัฐมีบทบาทนำพา และเป็นตัวแบบให้แก่ภาคส่วนเศรษฐกิจอื่น ๆ ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวนี้ ได้มาจากการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างเศรษฐกิจสังคมนิยมของบรรดาประเทศสังคมนิยมยุโรปตะวันออก และสหภาพโซเวียต

ปัญหาสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ทางการผลิตใหม่ คือ การเปลี่ยนรูปแบบกรรมสิทธิ์เอกชนให้เป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐและของสหกรณ์นั่นเอง หรือเรียกอีกอย่างว่า เปลี่ยนรูปแบบกรรมสิทธิ์เอกชนทุนนิยมให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสังคมนิมนั่นเอง เพราะว่ากรรมสิทธิ์เอกชนทุนนิยมเป็นพื้นฐานให้แก่การขูดรีดระหว่างคนกับคน ฉะนั้น เพื่อให้การขูดรีดหมดไปจากสังคม จำเป็นต้องได้ล้มล้างระบอบกรรมสิทธิ์เอกชนทุนนิยม แล้วสร้างรูปแบบกรรมสิทธิ์ใหม่ คือ รูปแบบกรรมสิทธิ์สังคมนิยม อันประกอบด้วยกรรมสิทธิ์ของรัฐและสหกรณ์นั่นเอง

ปัญหาสำคัญอีกอย่างหนึ่งของการปฏิบัติ 3 ประการ คือ การปฏิบัติทางด้านวิทยาศาสตร์เทคนิคที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้ถือเป็นปัญหาสำคัญที่สุดที่จะต้องได้เอาใจใส่เป็นพิเศษ เพราะว่าวิทยาศาสตร์เทคนิคเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการสร้างพื้นฐานทางด้านวัตถุเทคนิคของสังคมนิยม

การปฏิบัติทางด้านวิทยาศาสตร์เทคนิคหรือการสร้างพื้นฐานวัตถุเทคนิคนั้น แต่ละประเทศเริ่มด้วยระดับสูงหรือต่ำที่แตกต่างกัน บางประเทศที่ขยายตัวสูงแล้ว การสร้างพื้นฐานทางด้านวัตถุเทคนิคของสังคมนิยม ก็เริ่มต้นด้วยระดับสูงและสามารถบรรลุเป้าหมายได้ในเวลาสั้นกว่า แต่สำหรับประเทศลาว การสร้างพื้นฐานวัตถุเทคนิคของสังคมนิยม เริ่มจากระดับต่ำมาก คือ เริ่ม

จากโรงจักรโรงงานเก่า ล้าสมัย และมีจำนวนน้อย ส่วนในภาคการเกษตรยิ่งล้าหลัง การผลิตแบบ
ธรรมชาติ อาศัยเทคโนโลยีพื้นบ้านอำนวยความสะดวกให้ทุกอย่าง ฉะนั้น การสร้างพื้นฐานทางด้านวัตถุ
เทคนิค จึงต้องใช้เวลานานมาก และต้องดำเนินตามแนวทางของพรรค คือ “เอาการขยายเกษตร
กรรมและป่าไม้เป็นพื้นฐาน เพื่อขยายอุตสาหกรรม สมทบการขยายเกษตรกรรม และป่าไม้กับ
อุตสาหกรรมอย่างสมส่วนในแต่ละก้าว ถือเป็นสำคัญการขยายอุตสาหกรรมหนักที่จำเป็นและมีผล
ประโยชน์ให้แก่การส่งเสริมเกษตรกรรม ป่าไม้ และอุตสาหกรรมเบา”^๑ นี่ก็หมายความว่า ตาม
ทฤษฎีการผลิตซ้ำของมาร์กซ์กล่าวในตอนหนึ่งว่า การผลิตปัจจัยการผลิต ต้องขยายตัวเร็วกว่าการ
ผลิตปัจจัยการบริโภค ซึ่งเกษตรกรรมส่วนใหญ่ก็คือการผลิตปัจจัยการผลิตด้วย เพราะว่าการเกษตร
กรรมก็ได้ผลิตวัตถุดิบให้แก่อุตสาหกรรมจำนวนหนึ่ง ฉะนั้น พรรคประชาชนปฏิวัติลาวจึงได้วาง
แนวทางเพื่อนำใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าในแขนงเกษตรกรรมก่อน เพื่อให้ภาคเกษตร
กรรมขยายตัว แล้วนำเอาผลิตภัณฑ์จากภาคเกษตรมาแก้ไขปัญหาคืออื่น ๆ เช่น ปัญหาเสบียงอาหารที่
กำลังขาดแคลนอยู่และ ปัญหาวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรม พร้อมทั้งแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ให้แก่
การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แต่ละระดับทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศลาวในทศวรรษ
1970 นั้น ล้าหลังมาก เช่น ยังใช้ควายทำนาเป็นส่วนมากอยู่ ฉะนั้น ในก้าวแรกจึงได้มีการณรงค์
ให้ใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสานที่สุด เช่น การนำใช้เครื่องมือทุกอย่างที่มีอยู่บวกกับเครื่องจักร
ขนาดเล็ก พร้อมทั้งใช้ความชำนาญชำนาญของเกษตรกรเข้าในการผลิต หมายความว่า การนำใช้
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจากระดับต่ำเพื่อก้าวไปสู่ระดับสูง

ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของการปฏิวัติ 3 ประการ คือ การปฏิวัติทางด้านวัฒนธรรม
และแนวความคิด พรรคประชาชนปฏิวัติลาวมีความมุ่งหวังอยากให้คนมีความเข้าใจเกี่ยวกับเส้น
ทางก้าวสู่สังคมนิยมและมีระดับความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มากขึ้น จึงมีแนวนโยบายพรรคให้
ประชาชนมีความตั้งใจศึกษาลัทธิมาร์กซ์-เลนิน ถือเอาลัทธิมาร์กซ์-เลนิน เป็นพื้นฐานทางด้านแนว
ความคิดและให้ทุกคนตั้งใจศึกษาหาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับแขนงอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความ
รู้ความสามารถในการพัฒนาประเทศให้กลายเป็นสังคมนิยมโดยเร็ว

การปฏิวัติทางด้านวัฒนธรรมและแนวความคิด คือ หนึ่งในบรรดา 9 กฎเกณฑ์ของการ
ปฏิวัติและการสร้างสังคมนิยม ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์และพรรคกรรมกรสากลในทั่วโลกได้สรุปไว้

^๑ ไกรสรณ์ พรหมวิหาร, บางบทเรียนต้นตอและบางปัญหาเกี่ยวกับทิศทางใหม่ของการ
ปฏิวัติลาว. เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์แห่งชาติ, 1979), หน้า 317-318 (ภาษาลาว).

ในปี 1957 จากทฤษฎีและประสบการณ์ที่ผ่านมา⁷ ฉะนั้น ถ้าประเทศใดหากเดินตามเส้นทางสังคมนิยมต้องได้ดำเนินการปฏิวัติทางด้านวัฒนธรรมและแนวความคิดให้คนภายในชาติเกิดมีอุดมการณ์ใหม่ มีความมุ่งหวังใหม่ และมีระเบียบวินัยดี ซึ่งพรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้ถือเอาเป็นหนึ่งในสามของแนวทางการก้าวเดินของตน และได้เน้นถึงปัญหาการสร้างเศรษฐกิจและขยายวัฒนธรรมเป็นหน้าที่สำคัญที่จะต้องดำเนินไปพร้อม ๆ กัน เช่น ภายหลังที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาวยึดอำนาจได้แล้ว ก็ได้จัดให้มีการสัมมนาประชาชนทั่วประเทศให้เข้าใจระบอบใหม่และเข้าใจแนวทางของพรรคในแต่ละระยะด้วย พร้อมกันนั้น ก็ได้สอนให้คนในระบอบใหม่มีระเบียบวินัยในกรอบของสังคมนิยม

ที่กล่าวมานั้น คือ การวางแผนนโยบายของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในระยะแรก ภายหลังจากที่ได้ประกาศชื่อเป็น ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แผนนโยบายดังกล่าวนี้มีเนื้อหากว้างขวางมาก ฉะนั้น พอมาถึงการประชุมสมัชชาของพรรคครั้งที่ 3 ในปี 1982 ก็ได้สานต่อแผนนโยบายดังกล่าว แต่ก็ได้วางแนวนโยบายที่มีเนื้อหาที่แจ่มชัดกว่า โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ พรรคก็ได้วางทิศทางและหน้าที่ ดังนี้⁸

1. ต้องขยายเกษตรกรรมในทุกด้าน คือ ด้านกลีกรวม ป่าไม้ การเลี้ยงสัตว์ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอาหารให้ทันกับสภาพการณ์
2. ต้องมีแผนการขยายอุตสาหกรรมขนาดเล็ก หัตถกรรม อุตสาหกรรมเบา อุตสาหกรรมแปรรูป อุตสาหกรรมไฟฟ้า อุปกรณ์ก่อสร้าง และเครื่องจักรกล เพื่อบริการให้แก่เกษตรกรรม พร้อมกันนั้น ก็ต้องเอาใจใส่ก่อสร้างพื้นฐานการผลิตอุตสาหกรรมชิ้นใหม่ เช่น เคมี และเหมืองแร่
3. ต้องก่อสร้างและปรับปรุงบริษัท รัฐวิสาหกิจในแขนงการโยธาให้ดีขึ้น และต้องก่อสร้างและขยายอุตสาหกรรมที่ผลิตวัสดุก่อสร้าง เช่น ไม้, อิฐ, หิน, ปูน และอื่น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของรัฐและของประชาชนให้ดี
4. ต้องมีแผนการแบ่งงานกันทำระหว่างท้องถิ่นต่าง ๆ และสมทบกับส่วนกลางในการก่อสร้างเส้นทางประเภทต่าง ๆ เช่น เส้นทางระหว่างหมู่บ้านกับหมู่บ้าน เส้นทางระหว่างเมืองกับ

⁷ Minister FUER Hoch-und Fachschulwesen, Wissenschaftlicher Kommunismus.

(Berlin: VEB Deutscher Verlag der Wissenschaften, 1977), Seite 346-348.

⁸ ไกรสรณ์ พรหมวิหาร, เอกสารของการประชุมสมัชชา ครั้งที่ 3 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว. เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์แห่งชาติ, 1982), หน้า 61-78 (ภาษาลาว).

เมือง แขวงกับแขวง ตลอดถึงเส้นทางหลวงแห่งชาติ นอกจากนั้น ก็ต้องปรับปรุงการติดต่อสื่อสารให้ดีขึ้นด้วย

5. ต้องปรับปรุงและขยายการค้าภายในและการค้าต่างประเทศให้กว้างออก เปิดกว้างเส้นทางการค้าของรัฐให้ถึงทุก ๆ เมือง ขยายสหกรณ์การค้าให้ถึงหมู่บ้าน ต้องใช้พ่อค้า แม่ค้าเอกชน เพื่อซื้อขายกับประชาชน พร้อมกันนั้น ก็ต้องสร้างตลาดขึ้นใหม่ในสถานที่ที่มีเงื่อนไข

6. นโยบายราคาของรัฐ ต้องรับประกันค่าใช้จ่ายและผลกำไร เพื่อส่งเสริมการดัดแปลงเทคนิค ผลิตภาพของงาน และคุณภาพของสินค้า ต้องควบคุมราคา เพื่อสร้างเงื่อนไขให้การประเมินแผนการและดำเนินแผนการผลิตให้ได้ดีขึ้น

7. ต้องปฏิบัติแผนงบประมาณให้ดี ดำเนินนโยบายภาษีอย่างทันการ เพื่อรับประกันรายได้ของรัฐบาลและส่งเสริมการผลิต นอกจากนั้น ก็ต้องดำเนินนโยบายการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การหมุนเวียนของเงิน สินเชื่อ และต้องมีนโยบายรณรงค์ให้ประชาชนฝากเงินออมทรัพย์อีกด้วย

8. ต้องถือความสำคัญในการศึกษาอบรมเกี่ยวกับสิทธิ์ และหน้าที่ของการใช้แรงงาน และจัดให้มีการใช้แรงงานอย่างขยันและมีวินัย เพื่อให้ทุกคนได้เข้าร่วมในกระบวนการผลิต พร้อมกันนั้น ก็ต้องจัดแรงงานพิเศษหญิงให้เหมาะกับงานด้วย

9. ต้องศึกษาอบรมนโยบายประหยัดให้แก่ประชาชนแต่ละคนในแต่ละเขตชีวิตของสังคม เช่น การผลิต การบริโภค และต้องปฏิบัติวินัยอย่างเคร่งครัดต่อทุก ๆ การกระทำที่เป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวงเอาทรัพย์สินสมบัติส่วนรวมมาเป็นของส่วนตัว

10. สร้างโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจของส่วนกลางและเศรษฐกิจของท้องถิ่น (ของแขวงและเมือง) ต้องสร้างเศรษฐกิจของเมืองโดยอิงตามจุดพิเศษทางด้านเศรษฐกิจและภูมิศาสตร์ เพื่อทำแผนการผลิตของเมืองให้ถูกต้องที่สามารถเพิ่มผลผลิตได้ แขวงต้องเป็นหน่วยยุทธศาสตร์ทุกด้าน โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ ส่วนกลางต้องทำหน้าที่ดูแลเศรษฐกิจใหญ่ โครงการใหญ่ ทั้งเป็นผู้ออกระเบียบการ นโยบาย และศึกษาวิจัย ปัญหาต่าง ๆ ที่มีลักษณะรวมทั้งประเทศ

11. ต้องเปิดกว้างความสัมพันธ์เศรษฐกิจกับต่างประเทศบนพื้นฐานต่างฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน เคารพเอกราชอธิปไตยซึ่งกันและกัน และไม่แทรกแซงเข้าในกิจการภายในของกัน ต้องร่วมมือทุกด้านกับสหภาพโซเวียตและบรรดาประเทศสังคมนิยม และเปิดกว้างความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ และบรรดาองค์การสากลที่จริงจังร่วมมือกับประเทศลาว พร้อมกันนี้ ก็

สานต่อความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจกับประเทศไทย และกับบรรดาประเทศในกลุ่มเอเซีย (ASEAN) ด้วย

12. สร้างแผนการและปฏิบัติแผนการ เพื่อให้แผนการของรัฐค่อย ๆ กลายเป็นโครงการที่ 2 ของพรรค และเป็นเครื่องมือของการบริหารเศรษฐกิจและสังคมอย่างแท้จริง หมายความว่า ทุกแขนงการ และทุก ๆ ภาคส่วนต้องดำเนินตามแผนการ 5 ปีของรัฐบาล เพื่อสร้างแผนการเฉพาะของตน และต้องสมทบระหว่างการสร้างแผนการกับการบริหารธุรกิจสังคมนิยมให้ได้ดี เพื่อปฏิบัติการบัญชีเศรษฐกิจอย่างแข็งแกร่ง

ที่กล่าวผ่านมานี้คือ ทิศทางและหน้าที่ทางด้านเศรษฐกิจที่การประชุมสมัชชาของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ครั้งที่ 3 ในปี ค.ศ. 1982 ที่ได้วางไว้เพื่อเป็นแนวนโยบายของการดำเนินเศรษฐกิจแห่งชาติ และเป็นพื้นฐานให้แก่การสร้างแผนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ฉบับที่ 1 หรือ แผนการ 5 ปี ครั้งที่ 1 (1981-1985) โดยรัฐบาลแห่ง สปป.ลาว ส่วนมติของพรรคเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจที่ได้ตกลงในการประชุมครั้งนี้ ก็มีลักษณะเปิดกว้างให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศต่อไป

2.3 การดำเนินแผนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมก่อนการปฏิรูป

ก่อนจะกล่าวถึงสภาพเศรษฐกิจและการดำเนินแผนการพัฒนาเศรษฐกิจก่อนการปฏิรูป นั้น น่าจะต้องศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจในช่วงปี ค.ศ. 1954-1975 ก่อน เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างการดำเนินเศรษฐกิจในช่วงก่อนและหลังปี ค.ศ. 1975 เพราะว่ามีการใช้ระบบเศรษฐกิจไม่เหมือนกัน

ในปี ค.ศ. 1954 ลาวได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์จากฝรั่งเศสและได้ดำเนินแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมโดยเริ่มจากพื้นฐานเศรษฐกิจที่ล้าหลังมาก การผลิตมีลักษณะพอยังชีพและยังเป็นรูปแบบการทำมาหากินของประชาชนส่วนมาก เพราะว่าเป็นช่วงที่อยู่ในอาณานิคมของฝรั่งเศสเป็นเวลา 61 ปีนั้น เกือบกล่าวได้ว่า ไม่มีอะไรที่ฝรั่งเศสได้สร้างให้เป็นพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจให้แก่ลาวเลย มีเพียงแต่ได้นำเอาบริษัทของประเทศฝรั่งเศสที่มีชื่อว่า Societe d'Etude et d'Exploitation Minières de l'Indochine (SEEMI) มาทำเหมืองแร่ดีบุก (tin) ในปี ค.ศ. 1923⁹ เพื่อส่งไปประเทศ

⁹ Dommen, Arthur J., Laos, Kenstone of Indochina. (London: West View Press/Boulder, 1985), p. 138.

ฝรั่งเศสเท่านั้น ฉะนั้น ภายหลังจากที่ลาวได้รับเอกราชแล้ว พื้นฐานการผลิตของลาวแทบไม่มีอะไรเลย รัฐบาลต้องสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจใหม่ให้ดีขึ้นโดยการดำเนินการทางด้านการผลิต การค้า การเงิน การคลัง และการร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจกับต่างประเทศ เช่น ในวันที่ 1 มกราคม 1955 ได้ประกาศใช้เงินกีบ (Kip) ให้เป็นธนบัตรแห่งประเทศลาว ซึ่งในเมื่อก่อนได้ใช้เงิน Piastre ของ Indochina ร่วมกับเวียดนามและกัมพูชา ในเดือนมิถุนายน 1955 ได้ตกลงสัญญาการค้ากับราชอาณาจักรไทย¹⁰ และได้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมแผนแรกระหว่างปี ค.ศ. 1954-1958 โดยมุ่งหวังใส่การขยายตัวของภาคเกษตรกรรม ขยายเส้นทางคมนาคมและการสื่อสาร พัฒนาระบบการศึกษา และอื่นๆ ซึ่งแผนพัฒนาดังกล่าวนี้ถูกดำเนินไปภายใต้เงื่อนไขที่ยุ้งยากมาก เพราะขาดทุนทรัพย์ ขาดบุคลากรและขาดประสบการณ์ จนทำให้ราคาสินค้าเพิ่มขึ้นในช่วงปี 1954-1958 ประมาณร้อยละ 50 ฉะนั้น รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรลาวต้องหาวิธีทางแก้ไขโดยการใช้ 2 มาตรการคือ

1. การปฏิรูปอัตราแลกเปลี่ยนในเดือน ตุลาคม 1958 ซึ่งในปี 1955 อัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์ เท่ากับ 35 กีบ และในปี 1958 อัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์ เท่ากับ 80 กีบ และต่อมาได้มีการปฏิรูปอัตราแลกเปลี่ยนมาตลอด

2. รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรลาวก็ได้มีนโยบายเรียกร้องขอความช่วยเหลือจากประเทศอุตสาหกรรมต่างๆ เพื่อช่วยเศรษฐกิจของประเทศลาว ซึ่งในระหว่างปี 1954-1965 สหรัฐอเมริกาได้ให้การช่วยเหลือเป็นจำนวนเงินประมาณ 450 ล้านดอลลาร์ฯ และในวันที่ 24 ธันวาคม 1963 ประเทศลาวก็ได้รับกองทุนค่าประกันเงินกีบของลาว (The Foreign Exchange Operation Fund or Stabilisation Fund) จากประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวนเงินประมาณ 8.8 ล้านดอลลาร์ฯ จากอังกฤษ จำนวน 1.7 ล้านดอลลาร์ฯ จากฝรั่งเศส จำนวน 1.3 ล้านดอลลาร์ฯ จากออสเตรเลียจำนวน 0.6 ล้านดอลลาร์ฯ และในปี 1965 ญี่ปุ่นก็ได้ให้การช่วยเหลือในกองทุนนี้เป็นจำนวนเงิน 1.2 ล้านดอลลาร์ฯ

ถึงอย่างไรก็ตาม แม้จะได้รับการช่วยเหลือจากต่างประเทศดังกล่าว แต่ค่าของเงินกีบเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ของสหรัฐอเมริกาแล้ว ยังลดลงทุกๆปี คือ ตั้งแต่ปี 1955 ถึง 1975 ค่าของเงินกีบได้ลดลงจาก 35 กีบต่อ 1 ดอลลาร์ฯ เป็น 5,000 กีบ ต่อ 1 ดอลลาร์ฯ แม้ว่าในช่วงนี้ รัฐบาลได้ปรับอัตราแลกเปลี่ยนทางราชการให้ลอยตัวตามอัตราแลกเปลี่ยนตามตลาดมืดหลายๆครั้งก็ตาม

¹⁰ The Central Office of Information, Laos. (London : British Information Services, 1967), p. 7.

เช่น ในปี 1958 ได้ปรับค่าเงินหรืออัตราแลกเปลี่ยนทางราชการจาก 35 กีบต่อ 1 ดอลลาร์ฯ เป็น 80 กีบต่อ 1 ดอลลาร์ฯ แต่อัตราแลกเปลี่ยนในตลาดมืดยังเพิ่มขึ้นทุกๆปีคือ ในปี 1960 อัตราแลกเปลี่ยนทางราชการ 80 กีบต่อ 1 ดอลลาร์ฯ ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดมืด 500 กีบต่อ 1 ดอลลาร์ฯ เพราะฉะนั้น ในปี 1962 รัฐบาลก็ได้ปรับอัตราแลกเปลี่ยนอีกครั้งคือ ได้ปรับอัตราแลกเปลี่ยนทางราชการจาก 80 กีบต่อ 1 ดอลลาร์ฯ เป็น 240 กีบต่อ 1 ดอลลาร์ฯ และต่อมาถึงปี 1968 รัฐบาลก็ได้ประกาศนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนตามอัตราแลกเปลี่ยนตามท้องตลาดคือ 500 กีบต่อ 1 ดอลลาร์ฯ หมายความว่า ตั้งแต่ปี 1968 เป็นต้นมาจนถึงต้นทศวรรษ 1970 ก็ไม่มี 2 อัตราแลกเปลี่ยนอีก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินกีบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯดังกล่าว จะแสดงให้เห็นในตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตาราง ที่ 2.1

อัตราการแลกเปลี่ยนเงินกีบ - เงินดอลลาร์, (1955 - 1975)

ปี	ดอลลาร์สหรัฐฯ	กีบแห่งราชอาณาจักรลาว
1955	1 ดอลลาร์	35 กีบ (ตลาดมืด 120 กีบ)
1958	1 ดอลลาร์	80 กีบ
1960	1 ดอลลาร์	80 กีบ (ตลาดมืด 500 กีบ)
1962	1 ดอลลาร์	240 กีบ (ตลาดมืด 500 กีบ)
1966	1 ดอลลาร์	240 กีบ (ตลาดมืด 500 กีบ)
1968	1 ดอลลาร์	500 กีบ
1971	1 ดอลลาร์	600 กีบ
1974	1 ดอลลาร์	1,250 กีบ
1975	1 ดอลลาร์	5,000 กีบ

ที่มา: - The central office of information. Laos. British information services, London: 1967, p. 13.

- อุทัย เทพสิทธา. เมืองลาว พี่น้องฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง. สหสยามการพิมพ์, 2511, p. 253.

- Sagar D.J. Major political events in Indo-china 1945-1990. New York, 1991, p. 128.

การที่ค่าเงินกีบลดลงเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐดังกล่าวนี้ สาเหตุหลักก็คือ พื้นฐานเศรษฐกิจของลาวยังไม่เข้มแข็งนั่นเอง ซึ่งพอสามารถแสดงให้เห็นดังต่อไปนี้

- ภาคเกษตรกรรมโดยส่วนใหญ่เป็นการผลิตข้าว ซึ่งในปี 1954 สามารถผลิตข้าวได้ประมาณ 550,000 ตันเท่านั้น ซึ่งการผลิตข้าวส่วนใหญ่เป็นการทำไร่ โดยเฉพาะในภาคเหนือของประเทศ ส่วนพื้นที่การทำนาข้าวมีน้อยและการทำนาข้าวส่วนมากจะอยู่ในภาคใต้ของประเทศ แต่การปลูกข้าวส่วนมากยังอาศัยธรรมชาติเกือบทั้งหมด ฉะนั้น จึงทำให้ผลิตได้น้อยและไม่เพียงพอกับการบริโภคของประชาชน ซึ่งในช่วงนี้ ประเทศลาวมีพลเมืองประมาณ 2,500,000 คน¹¹ เพราะฉะนั้น ต้องผลิตข้าวให้ได้ประมาณ 900,000 ตัน จึงจะเพียงพอกับการบริโภค นอกจากข้าวแล้วพืชอื่นๆ ที่สำคัญได้แก่ ข้าวโพด ยางพารา กาแฟ และผลิตภัณฑ์จากป่าไม้ที่สามารถเป็นสินค้าได้ ส่วนสัตว์เลี้ยงที่สำคัญได้แก่ วัว ควาย หมู สัตว์ปีก และอื่นๆ แต่การเลี้ยงสัตว์ก็ยังเป็นแบบโบราณอยู่ หมายความว่า เกษตรกรรมของลาวยังไม่ทันสมัยและไม่สามารถผลิตเลี้ยงคนภายในประเทศได้

- ภาคอุตสาหกรรมในช่วงฝรั่งเศสปกครองเกือบไม่มีอะไรเกิดขึ้นเลยในประเทศลาว เพิ่งจะมีขึ้นในช่วงทศวรรษ 1960 เป็นต้นมานี้เอง เช่น โรงเลื่อย โรงน้ำแข็ง โรงงานไม้ขีดไฟ โรงงานน้ำตาล โรงงานยาสูบ โรงงานเหล็ก โรงงานสิ่งทอ โรงงานน้ำตาล และอื่นๆ ซึ่งโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนนายทุนต่างประเทศและเป็นกรรมสิทธิ์ของคนลาว เชื้อสายจีนเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้น อุตสาหกรรมผลิตไฟฟ้าก็ได้รับการสร้างขึ้นในทศวรรษนี้เหมือนกัน เช่น เขื่อนไฟฟ้าน้ำจืด ซึ่งเริ่มสร้างในปี 1967 โดยการร่วมมือของ 9 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย แคนาดา เดนมาร์ก ญี่ปุ่น ประเทศลาว เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ และประเทศไทย นอกจากนั้นก็ได้สร้างเขื่อนขนาดเล็กอีก 2 แห่ง คือ เขื่อนน้ำดง ที่หลวงพระบางในปี 1969 และเขื่อนน้ำเซโดน ที่ปากเซในปี 1969 เช่นกัน

แม้ว่าในทศวรรษ 1960 จะได้รับการช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นจำนวนมากคือ ในช่วงปี 1955-1963 มีประมาณ 480.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ¹² และพื้นฐานเศรษฐกิจได้รับการพัฒนาให้ขยายตัวขึ้นบ้างก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถทำให้งบประมาณของลาวเกินดุลได้ หมายความว่า มาถึงปลายทศวรรษ 1960 คือ ปี ค.ศ. 1968-1969 งบประมาณของลาวยังขาดดุลถึง 8,533,515,000 กีบ

¹¹ Dommen, Arthur J., *Conflict in Laos*. (New York: Frederick A. Praeger, 1964), p. 105.

¹² *Ibid.*, p. 104.

ซึ่งรายรับงบประมาณของลาวมีเพียง 7,460,955,000 กีบเท่านั้น ส่วนรายจ่ายมีถึง 15,994,470,000 กีบ หมายความว่า รัฐบาลยังจะต้องทำแผนการพัฒนาประเทศให้ขยายตัวต่อไป แต่ว่าพอมาถึงทศวรรษ 1970 สภาพการณ์ของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไป คือ สงครามทวีความรุนแรงขึ้น และต่างชาติก็ให้การช่วยเหลือน้อยลง ทำให้ค่าของเงินกีบลดลงมากคือ ประมาณ 5,000 กีบต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ และราคาสินค้าเพิ่มขึ้น

พอมาถึงปี ค.ศ. 1975 ประเทศลาวก็ได้เปลี่ยนระบบเศรษฐกิจตามระบอบการปกครองใหม่ ซึ่งพรรคประชาชนปฏิวัติลาวนำพาประเทศให้ก้าวเดินตามเส้นทางสังคมนิยม ฉะนั้น เพื่อประยุกต์ใช้ทฤษฎีการก่อสร้างสังคมนิยม และปฏิบัติตามนโยบายเศรษฐกิจของพรรคให้ได้รับผลดีนั้น รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมก่อนการปฏิรูป คือ แผนการ 3 ปี (1978-1980) และแผนการ 5 ปี ครั้งที่ 1 (1981-1985) ดังต่อไปนี้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมแผนแรก คือ แผนการ 3 ปี (1978-1980) ที่มีเป้าหมายแก้ไขความยุ่งยากลำบากทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะทางด้านเสบียงอาหาร และฟื้นฟูเศรษฐกิจแห่งชาติที่ถูกทำลายจากสงครามและภัยธรรมชาติ รัฐบาลได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการขยายผลผลิตและสร้างรูปแบบความสัมพันธ์การผลิตสังคมนิยมขึ้น

ผลผลิตเป็นปัจจัยที่ต้องเอาใจใส่ให้ขยายตัวไปเรื่อย ๆ เพราะระดับการขยายตัวของผลผลิตจะเป็นตัวชี้ให้เห็นระดับการขยายตัวของเศรษฐกิจแห่งชาติ และวิธีการที่จะทำให้ผลผลิตขยายตัวที่รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวใช้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจนั้น คือการรณรงค์ให้ทุกภาคส่วนใช้ทุกความสามารถของตนเข้าในการผลิต และขอความช่วยเหลือและกู้ยืมทุนจากต่างประเทศ เพื่อนำเข้าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาในประเทศ โดยเฉพาะจากบรรดาประเทศสังคมนิยม หมายความว่า เพื่ออยากให้ผลผลิตขยายตัวต้องใช้ 2 วิธีดังต่อไปนี้

ความสามารถภายในเป็นผลผลิตที่มีความสำคัญมาก เช่น ความสามารถของบุคลากร พลังทรัพย์ และทรัพยากรของชาติ ซึ่งรัฐบาลได้มีนโยบายให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการขยายการผลิต ทุกคนต้องใช้แรงงานของตน ใช้ปัจจัยการผลิตที่ตนครอบครอง และใช้ทุนทรัพย์ของตน เพื่อทำการผลิตให้แก่ตนเองและสังคม หมายความว่า ทุกคนต้องทำงานแบบไม่ขูดรีด เพื่อการดำรงชีวิตของตน และนอกจากนั้น ก็ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้วย ปฏิบัติตามคำขวัญที่ว่า “คนเพื่อส่วนรวม แล้วส่วนรวมจึงจะเพื่อคน” การรณรงค์ครั้งนี้ทำให้ประชาชนลาวทั่วประเทศเห็นความสำคัญของการขยายเศรษฐกิจแห่งชาติ จึงพร้อมกันทำงานและใช้วัตถุดิบปัจจัยที่มีอยู่ขยายการผลิต พร้อมกันนั้นก็ได้รับการร่วมมือและช่วยเหลือจากสากล โดยเฉพาะจากบรรดา

ประเทศสังคมนิยมเป็นมูลค่ามหาศาล มีทั้งนักวิชาการ และวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ตลอดถึงทุนทรัพย์ด้วย เช่น ถึงปี ค.ศ. 1981 ลาวมีผู้เชี่ยวชาญจากสหภาพโซเวียตประมาณ 2,000 นาย และผู้เชี่ยวชาญจากประเทศสังคมนิยมอื่นๆอีกมาก นอกจากนั้น ก็ได้รับเงินช่วยเหลือจากประเทศสังคมนิยมอื่นๆ ประมาณ 47,770,000 ดอลลาร์ (ในนี้ไม่มีมูลค่าการช่วยเหลือจากโซเวียตและเวียดนาม)¹³

ทั้งหมดที่กล่าวมานั้นคือ พลังการผลิตที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีอยู่ในปลายทศวรรษ 1970 ที่ถูกนำใช้เข้าในการผลิต จนทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในปี 1981 เทียบกับปี 1976 เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 43 และรายได้เฉลี่ยต่อคนเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 40¹⁴ เฉพาะปี 1978-1980 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้นในแต่ละปี ร้อยละ 7 นี้ก็แสดงให้เห็นว่าการขยายเศรษฐกิจในระยะนี้ แม้จะมีความยุ่งยากลำบาก เช่น ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และพื้นฐานทางด้านทุนทรัพย์ก็มีน้อย พร้อมกันนั้น เทคโนโลยีที่มีอยู่ก็ล้าหลัง แต่ด้วยความพยายามของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและประชาชน จึงทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมตามแผนการ 3 ปี ได้รับความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจในทุกด้าน เช่น ด้านการเมืองก็มีเสถียรภาพมากขึ้น ประชาชนก็มีความเชื่อมั่นต่อการนำพาสูงขึ้น สังคมก็มีความสงบมีความปลอดภัยและมั่นคง และทางด้านเศรษฐกิจก็ขยายตัวในแต่ละด้าน คือ ด้านการผลิตเกษตรกรรม หรือผลิตเสบียงอาหาร ก็ขยายตัวในระดับสูงกว่าค่า การอุตสาหกรรมก็ได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น และมีการลงทุนในแขนงนี้ โดยเฉพาะ ได้มีการลงทุนในแขนงอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากภาคเกษตรกรรม นอกจากนั้น แขนงเศรษฐกิจอื่น ๆ ก็มีการก้าวหน้าขยายตัว ซึ่งแสดงออกในแต่ละด้าน ดังนี้

ภาคเกษตรกรรม : ได้รับการลงทุนร้อยละ 30 ของการลงทุนทั้งหมดในแต่ละปี เพื่อก่อสร้างพื้นฐานวัตถุเทคนิค โดยเฉพาะได้สร้างชลประทานขึ้นหลายแห่ง ทำให้พื้นที่นาได้รับน้ำชลประทานเพิ่มขึ้น 2 เท่าตัว แต่ละปี พื้นที่นาได้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 6 ปริมาณการผลิตข้าวได้เพิ่มขึ้นจาก 700,000 ตันในปี 1976 เป็น 1,154,000 ตัน ในปี 1981¹⁵

¹³ Dommen, Arthur J., Laos, Keystone of Indochina.

¹⁴ Gubanov, Gennady, The third congress of the Lao People's Revolutionary Party. (Moscow: Progress, 1984). p. 72.

¹⁵ บทรายงานของคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคฯ เกี่ยวกับทิศทางหน้าที่แผนการแห่งการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม 5 ปี ครั้งที่ 1 (1981-1985) ต่อการประชุมสมัชชาครั้งที่ 3 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในปี 1982 (ภาษาลาว).

นอกจากการลงทุนในภาคเกษตรกรรมที่เป็นการส่งเสริมหลังการผลิตแล้ว การรณรงค์เกษตรกรเข้าทำการผลิตด้วยกันหรือการจัดตั้งสหกรณ์เกษตรกรที่เป็นการสร้างความสัมพันธ์ทางการผลิตใหม่ ก็คือหนึ่งในปัญหาสำคัญที่จะต้องได้ดำเนินการในช่วงแผนการ 3 ปีนี้ โดยได้อ้างถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับสหกรณ์เกษตรกร ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 1978 และมติของสภารัฐมนตรีเกี่ยวกับระบอบการเงินสหกรณ์เกษตรกร ลงวันที่ 7 ตุลาคม 1978 ที่ถือว่า “สหกรณ์เกษตรกร คือ การจัดตั้งเศรษฐกิจรวมหมู่สังคมนิยมอยู่ชนบท โดยชาวเกษตรกรผู้ใช้แรงงานบรรดาชนชาติเป็นผู้จัดตั้งขึ้นบนพื้นฐานกรรมสิทธิ์รวมหมู่สังคมนิยม ภายใต้การนำพาของพรรค และได้รับการแนะนำ และช่วยเหลือจากรัฐ”¹⁶ ฉะนั้น กระบวนการจัดตั้งสหกรณ์เกษตรกรในช่วงนี้จึงรวดเร็ว และสามารถเอาเกษตรกรเข้าทำการผลิตร่วมกันได้ หรือสามารถกล่าวอีกอย่างว่า ได้สร้างความสัมพันธ์ทางการผลิตสังคมนิยมขึ้นในชนบท โดยได้ล้มล้างความแตกต่างทางชนชั้นในชนบทได้ระดับหนึ่ง

เกี่ยวกับการผลิตอุตสาหกรรม ก็ได้มีความก้าวหน้าขยายตัวหลายด้าน คือ การผลิตไฟฟ้าในปี 1981 ได้เพิ่มขึ้น 3.57 เท่าตัว โดยเทียบกับปี 1976 การผลิตอิฐเพิ่มขึ้น 15 เท่าตัว การผลิตเครื่องมือการเกษตร เพิ่มขึ้น 1.5 เท่าตัว นอกจากนั้น การตัดไม้และแปรรูปไม้เพื่อส่งออกก็ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 103 และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ก็ได้รับการบูรณะให้มีคุณภาพที่สามารถทำการผลิตได้ ซึ่งภายหลังที่ได้ถูกหยุดดำเนินการผลิตไปในระยะหนึ่ง คือ ตั้งแต่ 1975 เป็นต้นมา เพราะขาดวัตถุดิบและไม่ได้รับการดูแล จนทำให้โรงจักร โรงงานจำนวนไม่น้อยต้องสูญเสียมรรถภาพไป พอมาถึงปี 1981 บรรดาโรงงานอุตสาหกรรมทั้งเก่าและสร้างขึ้นใหม่ ที่อยู่ในกรรมสิทธิ์ของรัฐมีทั้งหมด 188 แห่ง นอกจากนั้น ก็ยังมีนิคมเกษตรและนิคมป่าไม้ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐอีกจำนวน 31 แห่ง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าในระยะนี้ รัฐวิสาหกิจได้รับการดูแลให้ขยายตัวไวเป็นพิเศษ

ส่วนด้านอื่น ๆ เช่น การคมนาคม การค้า การเงินและการคลัง ก็ได้ปรับปรุง เพื่อให้บริการให้แก่การผลิต คือ ได้สร้างเส้นทางเดินรถ 600 กิโลเมตร ได้จัดให้มีร้านขายสินค้าของรัฐ 180 แห่ง และสหกรณ์การค้า 356 แห่ง ได้สร้างตั้งธนาคารแห่งรัฐขึ้นและได้ประกาศนโยบายการเงิน การคลัง นโยบายราคา ค่าแรง และอื่น ๆ เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้ดำเนินการอย่างมีความเสมอภาคกันในทั่วประเทศ¹⁷

¹⁶ สภารัฐมนตรี, ระบอบการบริหารการเงินสหกรณ์เกษตรกร. (เวียงจันทน์: โรงพิมพ์สภารัฐมนตรี, 1978) หน้า 1. (ภาษาลาว)

¹⁷ หอวังการศูนย์กลางพรรคฯ, เอกสารของการประชุมสมัชชาครั้งที่ 3 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว. (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์แห่งชาติ, 1982), หน้า 29-30. (ภาษาลาว).

ที่กล่าวมาข้างบนนั้น คือ ระยะเวลาของการพัฒนาเศรษฐกิจภายหลังที่ได้ประกาศเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภายใต้เงื่อนไขที่ย่างยากลำบาก คือเศรษฐกิจตกต่ำ ประเทศตะวันตกได้ตัดการช่วยเหลือ และขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ แต่ด้วยความกล้าคิดกล้าทำ จึงสามารถดำเนินแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม ภายในกำหนดเวลาเพียง 3 ปีได้สำเร็จผลที่น่าพึงพอใจในระดับหนึ่ง

จากนั้น เพื่อให้การพัฒนาดำเนินต่อไป รัฐบาลจึงได้เอาประสบการณ์ของการปฏิบัติแผนการ 3 ปีที่กล่าวมาแล้วนั้น เป็นพื้นฐานให้แก่การวางแผนการ 5 ปีครั้งที่ 1 (1981-1985) เพื่อเป็นแม่บทของการพัฒนาประเทศต่อไปดังต่อไปนี้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมฉบับใหม่นี้เป็นแผนการ 5 ปีฉบับแรกที่ถูกวางออกภายใต้เงื่อนไขที่ประเทศชาติค่อนข้างมีความสงบมากกว่าการวางแผนการ 3 ปีที่ผ่านมา และรัฐบาลก็มีประสบการณ์มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ยังเป็นการวางแผนที่เดินตามรอยก้าวเดินของบรรดาประเทศสังคมนิยมที่ประสบความสำเร็จมาก่อน ฉะนั้น แผนการ 5 ปีครั้งนี้ จึงมีลักษณะและหน้าที่ดังนี้¹⁸

1. หน้าที่ที่มีความหมายสำคัญที่สุด คือการส่งเสริมการผลิตทางด้านเกษตรกรรมให้ขยายตัว โดยเฉพาะการผลิตเสบียงอาหาร เช่น ต้องผลิตข้าวให้ได้ 1.4 ล้านตันในพื้นที่ 654,962 เฮกตาร์ ในปี 1985 และถ้าเทียบกับปี 1981 ต้องผลิตข้าวเพิ่มขึ้น 256,000 ตัน นอกจากนั้น ก็ต้องเพิ่มจำนวนวัวควายขึ้นในแต่ละปีร้อยละ 7 ส่วนหมูและสัตว์ปีก ให้เพิ่มขึ้นใน 5 ปีร้อยละ 15.6 และร้อยละ 40-50 ตามลำดับ

2. ในช่วง 5 ปีของแผนพัฒนานี้ คาดว่าจะสามารถตัดไม้ให้ได้ 1.6 ถึง 2 ล้านลูกบาศก์เมตร ในนั้นประมาณ 2 ใน 3 ของปริมาณไม้ที่ตัดได้ต้องได้รับการแปรรูป เพื่อการบริโภคภายในและการส่งออก พร้อมกันนั้นก็ต้องปลูกต้นไม้ เพื่อทดแทนไม้ที่ถูกตัดไป เพื่อจะไม่ได้ให้ป่าไม้เสื่อมสภาพโดยเร็ว

3. ต้องขยายการผลิตอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเครื่องอุปโภคและบริโภค คาดว่าในปี 1985 ปริมาณการผลิตจะเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับปี 1980 ดังนี้ การผลิตสิ่งทอเพิ่มขึ้น 5 เท่าตัว เหล็กเพิ่มขึ้น 5 เท่าตัว ผงซักฟอกเพิ่มขึ้นร้อยละ 6 น้ำปลาเพิ่มขึ้น 6 เท่าตัว และการผลิต

¹⁸ บทรายงานของคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคฯ เกี่ยวกับทิศทางหน้าที่แผนการแห่งการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม 5 ปี ครั้งที่ 1 (1981-1985) ต่อการประชุมสมัชชาครั้งที่ 3 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ในปี 1982 (ภาษาลาว).

ยาสูบเพิ่มขึ้น 2.8 เท่าตัว นอกจากนั้น ก็ต้องส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม เพื่อทำให้วงจรเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อกันอย่างเป็นระบบ สำหรับโรงงาน อุตสาหกรรมไฟฟ้า เหมืองแร่ โรงงานเครื่องจักรกล โรงงานสังกะสีและอื่น ๆ ที่ใช้ทุนมากก็ต้อง ดำเนินการให้เต็มประสิทธิภาพ และมีผลกำไร เพื่อที่จะต้องได้เป็นกำลังแรงให้กับเศรษฐกิจแห่งชาติด้วย

4. ในด้านคมนาคม ก็ต้องได้ขยายเส้นทางที่สำคัญหลายเส้น คือ เส้นทางหมายเลข 9 เส้นทางเลขที่ 13 และเส้นทางที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ที่มีความยาวทั้งหมดประมาณ 400 กิโลเมตร และเส้นทางอื่น ๆ เพื่อรับประกันการบริการขนส่งสินค้า ในปี 1985 ให้เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 44 นอกจากนั้น เพื่อเป็นการบริการทางด้านการสื่อสารไปรษณีย์ให้ได้ดีขึ้น ในแผนการ 5 ปีครั้งนี้ จะได้ ขยายศูนย์โทรศัพท์เพิ่มอีกประมาณร้อยละ 20.7 จะเพิ่มจำนวนเครื่องโทรศัพท์ประมาณร้อยละ 54 ที่ทำการไปรษณีย์จะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 78 และจะเพิ่มเครื่องโทรเลขประมาณร้อยละ 79

5. สำหรับการลงทุนเข้าในการสร้างพื้นฐานวัตถุนิยมทั่วไปนั้น จะแบ่งโครงสร้าง การลงทุนดังนี้คือ ร้อยละ 80 จะใช้ในการสร้างพื้นฐานวัตถุนิยมให้แก่แผนการผลิต และร้อยละ 20 ใช้ในด้านสังคม เช่น การศึกษา สาธารณสุข และอื่น ๆ คาดว่าในแผนการ 5 ปีครั้งนี้ การ ลงทุนเข้าในการสร้างพื้นฐานวัตถุนิยมจะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยแต่ละปีร้อยละ 8.2 ในนั้น ทุนภายใน ประเทศจะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 8.1 และแหล่งทุนจากต่างประเทศจะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 8.7 ฉะนั้น จะทำให้พื้นฐานการผลิตและเศรษฐกิจสังคมได้รับการพัฒนาในช่วงเวลาแห่งการปฏิบัติ แผนการครั้งนี้ ให้ดีขึ้นอย่างแน่นอน

6. ในแผนการ 5 ปี ครั้งที่ 1 นี้ รัฐบาลมีหน้าที่ปรับปรุงและขยายการค้าของรัฐ เพื่อให้ รู้จักแหล่งสินค้าและแนะนำการค้าของเอกชน ทำให้ปริมาณสินค้าทั้งหมดที่ผ่านการค้าของรัฐและ การค้าของสหกรณ์เพิ่มขึ้น 2 เท่าตัวในปี 1985 เทียบกับปี 1980 พร้อมกันนั้น รัฐก็ต้องมีนโยบาย ส่งเสริมการธุรกิจด้านการบริการของรัฐ ส่งเสริมการธุรกิจด้านการบริการของสหกรณ์และของเอกชน ให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

7. สำหรับการค้าและการร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจกับต่างประเทศนั้น ในแผนการครั้งนี้ การขายออกในปี 1985 จะเพิ่มขึ้น 3.4 เท่าตัว เทียบกับปี 1980 ในนั้น การค้าและการร่วมมือทาง ด้านเศรษฐกิจกับบรรดาประเทศสังคมนิยมจะเพิ่มขึ้น 6.8 เท่าตัว และการค้ากับบรรดาประเทศทุน นิยมจะเพิ่มขึ้น 2.4 เท่าตัว ส่วนการนำเข้าในปี 1985 จะเพิ่มขึ้น 3 เท่าตัว เทียบกับปี 1980 ในนั้น

การนำเข้าจากบรรดาประเทศสังคมนิยม จะเพิ่มขึ้น 3.5 เท่าตัว และการนำเข้าจากบรรดาประเทศทุนนิยม จะเพิ่มขึ้น 2.8 เท่าตัว

นอกจากนั้น ก็จะได้ขยายการร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจกับต่างประเทศ โดยเฉพาะกับบรรดาประเทศสังคมนิยม เช่น เวียดนาม เขมร และสหภาพโซเวียต คาดว่าในแผนการครั้งนี้ มูลค่าการร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจกับประเทศสังคมนิยมจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 70 และกับบรรดาองค์กรสากลจะเพิ่มประมาณร้อยละ 30

8. คาดว่าในปี 1985 พลเมืองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวทั้งหมดจะมีประมาณ 4 ล้านคน อัตราการเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.4 ในแต่ละปี ในนั้น แรงงานจะเพิ่มขึ้นประมาณ 200,000 คน ในนั้น แรงงานในแขนงการผลิตมีประมาณร้อยละ 89 และแรงงานในแขนงสังคมมีประมาณร้อยละ 11 ฉะนั้น ในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมฉบับนี้ จะต้องคาดการณ์เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถทางการผลิตให้แก่ผู้ใช้แรงงาน เพื่อให้สามารถทำการผลิตให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

9. สำหรับปัญหาการเงิน การคลัง และราคา รัฐบาลก็ได้วางแผนการไว้ดังนี้ จะต้องทำให้รายรับงบประมาณในปี 1985 เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 73.5 เทียบกับปี 1980 (โดยเฉลี่ยแต่ละปีเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.7) ในนั้น รายรับจากภายในจะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 88.2 และรายรับจากต่างประเทศจะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 65.5 ส่วนปัญหาการเงินจะต้องส่งเสริมสินเชื่อที่รับใช้ให้แก่การลงทุนและส่งเสริมการบริหารการเงินที่มีประสิทธิภาพในทุกด้าน เพื่อบริการให้แก่การผลิตและการดำรงชีวิตของประชาชนให้ได้ดี รักษามูลค่าของเงินก็ให้มีเสถียรภาพ ไม่ให้เกิดสภาพเงินเฟ้อหรือเงินฝืด รักษาระดับราคาสินค้าให้มั่นคง ราคาต้องคิดตามมูลค่าของสินค้าที่แท้จริงไม่ให้สูงเกินไป และไม่ให้ต่ำจนทำให้วิสาหกิจไม่มีกำไร

ที่กล่าวมานั้น คือเนื้อหาที่สำคัญของแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม (1981-1985) ที่ได้ร่างขึ้นบนพื้นฐานสภาวะการณ์เศรษฐกิจของประเทศลาวในระยะที่มีความมุ่งหมายจะพัฒนาเศรษฐกิจของสปป.ลาว ตามระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมและนำพาประเทศชาติให้ก้าวสู่ระบบสังคมนิยมเหมือนกันกับบรรดาประเทศสังคมนิยมอื่นๆ หมายความว่า อิงตามจุดพิเศษ และสภาวะความเป็นจริง และอิงตามกำลังความสามารถภายในประเทศ บวกกับการร่วมมือและช่วยเหลือจากสากล โดยเฉพาะจากค่ายสังคมนิยม รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้วางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมฉบับนี้ โดยได้คำนวณตัวเลขคาดหมายไว้ระดับหนึ่งเพื่อปฏิบัติ และภายหลังได้ปฏิบัติผ่านมานั้นเห็นว่า การผลิตเกษตรกรรมเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยในแต่ละปีประมาณร้อยละ 4.7 โดยเฉพาะการผลิตข้าว ซึ่งสามารถเพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศได้ นี้ก็เพราะว่าได้มี

การลงทุนในภาคเกษตรกรรมเป็นจำนวนมาก ส่วนการผลิตในภาคอุตสาหกรรมนั้นขยายตัวโดยเฉลี่ยช้ากว่า ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการลงทุนและวิธีการบริหารในแผนการดังกล่าว แต่นอกจากนั้น การขยายตัวในแขนงอื่น ๆ ก็อยู่ในระดับดี ซึ่งสามารถแสดงในบางข้อมูลรวมดังตารางที่ 2.2 ดังนี้

ตารางที่ 2.2

Sectoral Output Growth in Lao PDR, 1981-85

Unit : percentage

Items	Growth Rate
Agriculture	4.7
Industry	-2.6
Electricity	1.3
Mining	5.8
Manufacturing	-7.5
Construction	2.3
Transport and communications	7.2
Commerce	4.4
Housing	3.5
GMP: (Gross Material Products)	5.0

ที่มา : State Planning Committee, Lao PDR.1986

ตารางที่ 2.2 แสดงให้เห็นว่า ในช่วงการปฏิบัติแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม (1981-85) นี้ การขยายตัวของภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมมีความไวแตกต่างกัน โดยเฉพาะการขยายตัวของภาคเกษตรกรรมจะไวกว่าภาคอุตสาหกรรมคือ การผลิตในภาคเกษตรกรรมได้ขยายตัวโดยเฉลี่ยในแต่ละปีประมาณร้อยละ 4.7 แต่การขยายตัวของการผลิตอุตสาหกรรมในช่วงปี 1981-1985 โดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ -2.6 ในนี้การผลิตพลังงานไฟฟ้า (Electricity) ได้ขยายตัวในแต่ละ

ละปีประมาณร้อยละ 1.3 และการทำเหมืองแร่ (Mining) ขยายตัวประมาณร้อยละ 5.8 ส่วนการผลิตในโรงจักร.โรงงานอื่นๆ (Manufacturing) ไม่ขยายตัวหรือขยายตัวร้อยละ -7.5 เพราะว่าภายหลังได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงให้เป็นกรรมรัฐแล้ว บรรดาโรงจักรโรงงานเหล่านี้ได้ถูกบริหารแบบไม่ประสิทธิภาพและทำให้ขาดทุนในแต่ละปี และรัฐก็ไม่มีทุนสนับสนุนโรงงานดังกล่าวด้วย ฉะนั้น จึงทำให้การขยายตัวของโรงจักรโรงงานดังกล่าวในช่วงนี้ โดยเฉลี่ยในแต่ละปีประมาณร้อยละ -7.5 และทำให้การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมโดยรวมในช่วงนี้ช้ากว่าการขยายตัวของภาคเกษตรกรรมด้วย นอกจากนั้น นโยบายของพรรคฯและแผนพัฒนาของรัฐบาลได้มีเป้าหมายคือการขยายภาคเกษตรกรรมและป่าไม้ให้เป็นพื้นฐานแก่การขยายตัวของแขนงการอื่น ๆ โดยได้มีการรณรงค์เกษตรกรให้จัดตั้งสหกรณ์เกษตรกร คำว่าสหกรณ์เกษตรกรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หมายถึง หน่วยผลิตร่วมกันของเกษตรกรที่ถูกจัดตั้งขึ้นโดยความสมัครใจของเกษตรกรและได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ หมายความว่า เกษตรกรมีความสมัครใจทำการผลิตร่วมกันในหน่วยงานหนึ่งที่ได้ปิจัยการผลิตต่าง ๆ จากเกษตรกรเอง จากการบริหารและจากัฐบาล เช่น เกษตรกรผู้ที่ยากทำการผลิตร่วมกันจะนำเอาปิจัยการผลิตของตนมาเป็นกรรมสิทธิ์ของสหกรณ์ เช่น ที่ดิน ไร่ ไร่ ไร่ และอื่น ๆ นอกจากนั้น สหกรณ์บางแห่งยังได้รับที่ดินและปิจัยการผลิตจากการบริหารของคนรายจำนวนหนึ่งด้วย ส่วนรัฐบาลก็ได้ช่วยจัดหาปิจัยการผลิตให้สหกรณ์เช่น เอาที่ดินของคนที่นี่ไปต่างประเทศให้สหกรณ์ทำการผลิต และจัดหาเครื่องกลจักรที่ได้รับการช่วยเหลือจากต่างประเทศให้สหกรณ์ และสร้างเงื่อนไขสะดวกอื่น ๆ ด้วย ส่วนสมาชิกสหกรณ์ก็คือ เกษตรกรทุกคนที่ยากทำการผลิตร่วมกันในนั้นไม่ได้ว่าจำกัดว่าผู้ที่จะเป็นสมาชิกต้องนำเอาปิจัยการผลิตมาร่วมด้วย หมายความว่าสมาชิกสหกรณ์มีทั้งผู้มีปิจัยการผลิตและผู้ที่ไม่ปิจัยการผลิตแต่พอผลิตร่วมกันแล้วต้องแบ่งผลิตภัณฑ์ตามแรงงาน เช่น แบ่งให้สมาชิกทั้งหมดร้อยละ 60 แบ่งเป็นผลิตภัณฑ์ตามแรงงาน เช่น แบ่งให้สมาชิกทั้งหมดร้อยละ 60 แบ่งเป็นคลังบริหารร้อยละ 20 แบ่งให้คลังสวัสดิการร้อยละ 8 แบ่งให้คลังบริหารร้อยละ 10 และเสียภาษีร้อยละ 2 สำหรับร้อยละ 60 ที่เป็นของสมาชิกทั้งหมดนั้น จะถูกแบ่งให้สมาชิกแต่ละคนตามการทำงานและขนาดของงานตามผู้อำนวยการของสหกรณ์ได้กำหนดไว้หรือตามคำพูด (Slogan) ที่ว่า “ทำงานมากได้รับส่วนแบ่งมาก ทำงานน้อยได้รับส่วนแบ่งน้อย” ฉะนั้น ทำให้การดำเนินสหกรณ์เกษตรกรได้รับการยอมรับจากเกษตรกร และได้รับการช่วยเหลือจากรัฐเป็นอย่างดี จึงทำให้สหกรณ์ขยายตัว ซึ่งในช่วงนี้จำนวนสหกรณ์ได้เพิ่มขึ้นในแต่ละปีดังแสดงในตารางที่ 2.3 ดังนี้

ตารางที่ 2.3
จำนวนของสหกรณ์เกษตรในปี 1981-88

(หน่วย : แห่ง)

ปี	จำนวนสหกรณ์
1981	1,343
1982	1,952
1983	2,114
1984	2,546
1985	2,932
1986	3,976
1987	3,703
1988	3,481

- ที่มา :
1. State Planning Committee and State Statistical Centre. 1986
  2. Basic data about the social and economic development of Lao P.D.R. 1988.

ตารางที่ 2.3 แสดงให้เห็นว่า ในช่วงที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีการบริหารเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมอยู่นั้น จำนวนสหกรณ์เกษตรได้เพิ่มขึ้นคือ ในปี 1981 จำนวนสหกรณ์เกษตรมีประมาณ 1,343 แห่ง พอมาถึงปี 1982 ก็ได้เพิ่มขึ้นเป็น 1,952 แห่ง และจำนวนสหกรณ์เกษตรก็ได้เพิ่มขึ้นในแต่ละปีจนถึงปี 1986 จำนวนสหกรณ์เกษตรก็ได้เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 3976 แห่ง และพอรัฐบาลได้ประกาศนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจจากระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมสู่ระบบเศรษฐกิจแบบผสมแล้ว จำนวนสหกรณ์เกษตรก็ได้ลดลงเป็นประมาณ 3481 แห่ง ในปี 1988 และตั้งแต่ปี 1989 เป็นต้นมาจำนวนสหกรณ์เกษตรดังกล่าวก็ได้สลายตัวไปทั้งหมด หมายความว่า สหกรณ์เกษตรที่เป็นปัจจัยสังคมนิยมอยู่ชนบทได้ถูกทำลายไปในกระบวนการปฏิรูปเศรษฐกิจของ สปป.ลาว เพราะว่าในปี 1988 การประชุมของคณะกรรมการศูนย์กลางพรรคครั้งที่ 5 ได้กล่าวเน้นนโยบายเศรษฐกิจเสรีจึงเป็นการแนะนำให้เกษตรกรที่มีโอกาสและมีความสามารถแยกตัวออกจากสหกรณ์ไปทำธุรกิจส่วนตัว ทำให้สหกรณ์ขาดบุคลากรที่มีความสามารถและดำเนินการต่อไป

ไม่มีประสิทธิภาพ และในที่สุดสหกรณ์ก็แตก เมื่อเป็นเช่นนั้น สมาชิกสหกรณ์ที่ด้อยโอกาสก็ต้องกลายเป็นแรงงานรับจ้างทั่วไปได้ด้วย

นอกจากนั้น ก็ได้ลงทุนเข้าไปในภาคเกษตรกรรม เช่น การสร้างชลประทาน การนำเอาเครื่องจักรกลต่าง ๆ เข้าสู่การผลิตในภาคเกษตร และมีการนำใช้เคมี เช่น ยาฆ่าแมลง และปุ๋ยอีกด้วย โดยเฉพาะในการผลิตเกษตรกรรมที่เป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐได้รับการลงทุนจากรัฐมากเป็นพิเศษ เพราะฉะนั้น จึงทำให้การขยายตัวของภาคเกษตรกรรมในช่วงนี้ โดยเฉลี่ยแต่ละปีประมาณร้อยละ 4.7 ที่เป็นตัวเลขการขยายตัวเร็วกว่าภาคอุตสาหกรรม และในแต่ละแขนงการผลิตของภาคเกษตรกรรมในช่วงปี 1981-1985 ก็มีการเพิ่มขึ้น ซึ่งพอสามารถหยิบยกให้เห็นเป็นตัวอย่างในตารางที่ 2.4 ดังนี้

ตารางที่ 2.4

Agricultural Production 1981-85

	1981	1982	1983	1984	1985
Rice (tons)	1,154,665	1,092,350	1,100,587	1,321,096	1,471,370
Maize (tons)	32,780	34,699	31,863	33,909	36,000
Soybeans (tons)	3,900	4,220	3,537	3,626	5,340
Mungbeans (tons)	1,717	1,823	1,739	1,820	2,440
Peanut (tons)	8,654	9,220	8,728	8,900	9,600
Green Tobacco (tons)	19,061	19,710	15,469	16,500	22,000
Cotton (tons)	5,043	5,150	4,968	5,100	5,260
Sugarcane (tons)	24,100	25,650	30,348	54,525	96,500
Buffaloes (heads)	879,580	897,200	916,000	936,760	974,400
Cattle (heads)	454,970	472,700	486,000	543,952	576,000
Pigs (heads)	1,176,000	1,223,000	1,300,000	1,359,748	1,433,000
Poultry (thou.heads)	5,568.1	5,863.0	6,654.0	7,202.5	7,834.0
Goats and Sheeps (heads)	54,000	56,200	60,000	62,995	66,575

Sources : State Planning Committee, State Statistical Centre. 10 years of socio-economic development in the Lao People's Democratic Republic.1986.

สำหรับการผลิตอุตสาหกรรม นโยบายของพรรคและแผนการของรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้เล็งเป้าใส่การอุตสาหกรรมที่มีการเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมโดยตรง เช่น อุตสาหกรรมผลิตเครื่องมือการเกษตร จึงทำให้การผลิตเครื่องมือการเกษตรเพิ่มขึ้นจาก 97,800 ชิ้นในปี 1981 เป็น 106,000 ชิ้นในปี 1985¹⁹ นอกจากนี้ การผลิตอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมก็ขยายตัวในระดับหนึ่ง ส่วนการผลิตอุตสาหกรรมอื่นนั้น บางแขนงก็เพิ่มขึ้น แต่บางแขนงลดลง เป็นเหตุให้การผลิตอุตสาหกรรมในช่วงเวลานี้โดยทั่วไปลดลง ซึ่งสาเหตุที่ทำให้อุตสาหกรรมลดลงนั้น การประชุมสมัชชาของพรรคครั้งที่ 4 ได้หยิบยกขึ้นให้เห็นว่า “ในด้านอุตสาหกรรมได้รับร้อนโอนเอาบรรดาโรงงานที่ไม่จำเป็นมาเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐในขณะที่รัฐยังไม่ทันมีเงื่อนไขเพียงพอที่จะบริหาร ซึ่งทำให้การผลิตตกต่ำ”²⁰ หมายความว่าในช่วงการปฏิบัติแผนการ 5 ปี ครั้งที่ 1 (1981-1985) นี้ การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมโดยเฉลี่ยแต่ละปี -2.6 ในนั้น อุตสาหกรรมเบาอยู่ในระดับ -7.5 ส่วนการผลิตอุตสาหกรรมหนักเพิ่มขึ้น เช่น การผลิตไฟฟ้าเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยในแต่ละปีร้อยละ 1.3 และการผลิตในแขนงเหมืองแร่เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยในแต่ละปีร้อยละ 5.8 ส่วนการผลิตในแขนงอุตสาหกรรมอื่นจะแสดงให้เห็นในตารางที่ 2.5 ต่อไป

---

¹⁹ State Planning Committee, *10 Years of socio-economic development in the Lao's People Democratic Republic*. (Vientiane : National Centre, 1985). p. 110

²⁰ การประชุมสมัชชา ครั้งที่ 4 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว. วารสารอรุณใหม่ (ฉบับพิเศษ) 2 (11-1986) : หน้า 28.

ตารางที่ 2.5

Principal Production of the Industry 1981-85 by industrial branches

	1981	1982	1983	1984	1985
Electric Power (Mil.KWh)	863	931	886	921	930
Agricultural Tools (thou.pi.)	97.8	78.5	65.8	66.0	106.0
Tinplates (thou.sh.)	1,052	650	820	133	664
Nails (tons)	123.1	117.7	107.3	227.6	808
Electric Wires (thou.m.)	130	269	319.4	68.7	264
Plastic goods (tons)	69	182	164	104	179
Drugs (Mil.Kips)	7.9	23.36	47.6	60	55.4
Leather (tons)	87	48	76	28	8
Bread (tons)	231	348	212	110	192
Coffee (tons)	27	8	8.4	18	16
Alcohol 90 (H.L.)	399	141	214	210	224
Beer (thou.H.L)	12.1	13.1	13.1	14.8	13.6
Soft Drink (thou.H.L)	15.2	12.6	9.5	6.8	5.7
Cigarettes (Mil.pack.)	15.0	13.0	12.7	12.3	12.0

ที่มา : State Planning Committee, State Statistical Centre, 10 years of socio-economic development in the Lao People's Democratic Republic

นอกจากการผลิตอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมแล้ว แผนการผลิตอื่น เช่น การก่อสร้าง การคมนาคมขนส่ง การค้า การเงิน การคลัง และความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจกับต่างประเทศ ก็มีความสำคัญสำหรับการขยายเศรษฐกิจแห่งชาติด้วย ซึ่งในช่วงดำเนินแผนการ 5 ปีครั้งที่ I (1981-85) นี้ การก่อสร้างเพิ่มขึ้นแต่ละปีร้อยละ 2.3 การคมนาคมขนส่งเพิ่มขึ้นในแต่ละปีร้อยละ 7.2 การค้าเพิ่มขึ้นแต่ละปีร้อยละ 4.4 และการขายออกเพิ่มขึ้นจาก 23.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 1981 เป็น 47.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 1985 ส่วนการนำเข้าก็เพิ่มขึ้นด้วย เช่น ในปี 1981

มูลค่าการนำเข้าประมาณ 109.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มาถึงปี 1985 มูลค่าการนำเข้าได้เพิ่มขึ้นเป็น 163.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าการดำเนินแผนการครั้งนี้ ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง และทำให้เศรษฐกิจขยายตัวได้อีกด้วย แต่ถ้าเทียบกับการดำเนินแผนการ 3 ปีแล้ว การเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีอัตราที่น้อยกว่า คือในช่วง 1977-1980 การเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศโดยเฉลี่ยแต่ละปีประมาณร้อยละ 7 แต่ในช่วง 1980-1985 การเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในแต่ละปีประมาณร้อยละ 5 หมายความว่า ตั้งแต่เริ่มปฏิบัติแผนการ 3 ปีเป็นต้นมา เศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เริ่มมีการขยายตัว ซึ่งก่อนนั้น คือปี 1977 การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจยังอยู่ในระดับ -2 แต่พอเริ่มปฏิบัติแผนการ 3 ปี คือปี 1978 การขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 2 และในปี 1979 และ 1980 เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ร้อยละ 10 โดยเฉพาะการผลิตข้าวเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยแต่ละปีร้อยละ 11 คือ ในปี 1978 สามารถผลิตข้าวได้ 724,000 ตัน มาถึงปี 1980 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 1,010,000 ตัน และสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนข้าวได้ระดับหนึ่ง ถึงอย่างไรก็ตามก็ยังมี การขาดดุลการค้าและการบัญชีอยู่ ซึ่งสามารถแสดงในตารางที่ 2.6 ดังนี้

ตารางที่ 2.6

Summary Indicators of Economic Performance, 1978-1980

	1978	1979	1980
GDP growth (%)	2	10	10
Rice Production ('000 tons)	724	867	1,010
Consumer prices (% increase)	72	867	1,010
Exports of goods (US\$ million)	11.8	35.2	30.5
Imports of goods (US\$ million)	89.7	116.0	130.2
Current account balance (US\$ million)	-101.1	-105.3	-119.4

ที่มา : State Planning Committee and State Bank of Laos.1982.

ฉะนั้น จึงเป็นผลที่ไม่ดีให้แก่งบประมาณของรัฐบาล ทำให้งบประมาณขาดดุล ใช้จ่ายเกินรายได้หลายเท่าตัว รายได้สามารถคลุ้ให้ใช้จ่ายได้เพียงแต่ร้อยละ 40 ของรายจ่ายทั้งหมด รัฐบาลต้องทำงานหนักเพื่อหาแหล่งรายได้มาเพิ่มให้แก่งบประมาณ โดยวิธีรณรงค์ทุกความสามารถภายในประเทศ เพื่อเพิ่มผลผลิตของการผลิต และปรับปรุงวิธีการบริหารรัฐวิสาหกิจต่างๆ นอกจากนั้น รัฐบาลก็ยังได้หาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศ เพื่อมาเพิ่มให้แก่งบประมาณโดยวิธีการขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากประเทศสังคมนิยม และในเดือนพฤษภาคม 1978 รัฐบาลก็ได้ยืมเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ซึ่งเป็นการกู้ยืมครั้งแรก จำนวน 6.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ การขาดดุลงบประมาณในช่วง 1978-80 นั้น เกิดจากสาเหตุต่างๆ เช่น ไม่มีความรู้และประสบการณ์เพียงพอในการบริหารโรงจักรโรงงาน ตลอดถึงสหกรณ์เกษตรในชนบท ทำให้การผลิตและรายได้ต่ำลง แต่ในทางกลับกัน ความจำเป็นในการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละปีเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นในตารางที่ 2.7 ดังนี้

ตารางที่ 2.7

Government Budget, 1978-80

Unit : in billions of Kips

	1978	1979	1980
Revenue	105.7	232.0	748.2
Transfers from State enterprises	32.7	148.2	567.8
Taxes of private sector	55.2	48.4	98.3
Other revenue	17.8	35.4	82.1
Expenditures	572.5	636.0	1,776.9
Current expenditures	384.0	393.9	1,028.0
Wages and Salaries	104.9	113.9	269.6
Materials and supplies	87.3	95.5	667.8
Subsidies	168.3	165.3	68.0
Public debt service	23.5	19.2	22.6
Capital Investment	189.5	242.1	784.9
Deficit	-466.8	-404.0	-1,028.7

	1978	1979	1980
Financing	466.8	368.1	1,024.7
External resource	431.0	354.5	1,028.7
Banking sector	35.8	13.6	-4.0

ที่มา : Ministry of Finance, Lao PDR. 1982.

ตารางที่ 2.7 แสดงให้เห็นว่า รายรับงบประมาณได้เพิ่มขึ้นจาก 105.7 พันล้านกีบในปี 1978 เป็นประมาณ 748.2 พันล้านกีบในปี 1980 แต่ว่ารายจ่ายก็ได้เพิ่มขึ้นจากประมาณ 572.5 ในปี 1978 เป็นประมาณ 1,776.9 ในปี 1980 หมายความว่า การขาดดุลงบประมาณก็เพิ่มขึ้นด้วยคือ ในปี 1978 การขาดดุลงบประมาณมีประมาณ -466.8 พันล้านกีบ ได้เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ -1,028.7 พันล้านกีบในปี 1980

ฉะนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาทางประมาณขาดดุล รัฐบาลได้ดำเนินแผนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมหรือแผนการ 5 ปีครั้งที่หนึ่ง แต่ปี 1981-1985 โดยเล็งเป้าใส่การขยายการผลิตภายในโดยเฉพาะการผลิตทางภาคการเกษตรกรรมและได้รณรงค์ให้เกษตรกรจัดตั้งสหกรณ์เกษตรต่อไป และปรับปรุงคุณภาพของการบริหารให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น พอมาถึงปี 1985 ก็สามารถจัดตั้งสหกรณ์ในทั่วประเทศได้ประมาณ 2,932 แห่ง และสามารถผลิตข้าวได้ทั้งหมดในปี 1985 ประมาณ 1,471,370 ตัน พร้อมนั้นแขนงเศรษฐกิจอื่น ๆ ก็ได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นด้วย จนทำให้เศรษฐกิจโดยรวมมีการเปลี่ยนแปลงด้วย แต่ว่า แม้เศรษฐกิจจะขยายตัวได้ในระดับหนึ่งก็ตาม แต่ก็ยังมีการขาดดุลงบประมาณอยู่ดี เพราะว่ารายจ่ายของรัฐบาลยังมากกว่ารายได้ประชาชาติ ซึ่งพอสามารถแสดงให้เห็นในตารางที่ 2.8 ดังนี้

ตารางที่ 2.8

Government Budget, 1981-85

Unit : billions of Kips

	1981	1982	1983	1984	1985
Revenue	989	2,755	3,496	4,948	6,143
Non-tax revenue	593	1,980	2,440	3,279	4,238
Transfers from public enterprises	521	1,895	2,113	2,962	3,831
Tax revenue	396	775	1,056	1,669	1,905
Current expenditure	1,028	2,259	2,945	4,126	5,439
Current surplus	-39	496	551	822	704
Capital expenditure	928	3,216	3,750	4,258	5,035
Overall deficit	-967	-2,720	-3,199	-3,436	-4,331
Financing	967	2,720	3,199	3,436	4,331
External resource	967	2,720	3,199	3,436	4,331

ที่มา: Ministry of Finance, Lao PDR.1986.

หมายความว่า ในช่วงปลายของการปฏิบัติแผนการ 5 ปีครั้งที่ 1 (1981-85) ก็ยังปรากฏมีการขาดดุลงบประมาณอยู่คือ ในปี 1981 งบประมาณขาดดุลประมาณ -967 พันล้านกีบ ได้เพิ่มขึ้นเป็น -4,331 พันล้านกีบ ในปี 1985 หมายความว่า รายจ่ายได้เพิ่มขึ้นเร็วกว่ารายรับ นอกจากนั้นอัตราเงินเฟ้อและอัตราการแลกเปลี่ยนสูงขึ้นด้วย และเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก็ยิ่งขึ้นกับต่างประเทศ เพราะที่ต้องอาศัยเงินและการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อมาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ในช่วงเวลานั้น รัฐบาลไม่มีการออมทรัพย์ อันเนื่องมาจากการขาดดุลงบประมาณ เพราะรายจ่ายของรัฐบาลเพิ่มขึ้นมากกว่ารายได้ประชาชาติ หรือกล่าวอีกอย่างว่ารายได้ประชาชาติที่แท้จริงลดลง และเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศแล้ว การเปลี่ยนแปลงรายรับและรายจ่ายงบประมาณของรัฐบาลสามารถแสดงให้เห็นในตารางที่ 2.9 ดังนี้

ตารางที่ 2.9

Laotian Central Government Budget, 1981-85

Unit : percentage of GDP

	1981	1982	1983	1984	1985
Revenue	14.4	21.2	17.3	16.8	12.5
Non-Tax revenue	8.7	15.2	12.1	11.1	8.6
Tax revenue	5.7	6.0	5.2	5.7	3.9
Current expenditure	20.0	17.4	14.6	14.0	11.1
Current surplus	-5.5	3.8	2.7	2.8	1.4
Capital expenditure	14.5	24.7	18.5	14.4	10.3
Overall deficit	-20.0	-20.9	-15.8	-11.6	-8.9
External financing	20.0	20.9	15.8	11.6	8.9

ที่มา : Ministry of Finance, Lao PDR. 1986.

ในตารางที่ 2.9 นี้ แสดงให้เห็นว่า รายได้ประชาชาติคิดเป็นร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศได้ลดลง คือ ในปี ค.ศ. 1981 รายได้ประชาชาติคิดเป็นร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเท่ากับ 14.4 แต่ในปี ค.ศ. 1985 เท่ากับ 12.5 และรายจ่ายงบประมาณคิดเป็นร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในปี 1981 เท่ากับ 20.0 (ไม่รวมรายจ่ายการลงทุนของรัฐบาล) ได้ลดลงเป็นประมาณร้อยละ 11.1 (ไม่รวมรายจ่ายการลงทุนของรัฐบาล) ในปี 1985 พร้อมกันนั้น การขาดดุลงบประมาณของรัฐบาลก็ลดลงจากร้อยละ -20 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปี 1981 เป็นร้อยละ -8.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปี 1985 แต่ถึงอย่างไรก็ตามงบประมาณยังขาดดุลอยู่ดี

นอกจากนั้น ความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจกับต่างประเทศในช่วงการปฏิบัติแผนการ 5 ปีครั้งที่ 1 ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยส่วนใหญ่จะมีการร่วมมือและรับเอาความช่วยเหลือจากประเทศสังคมนิยม ซึ่งในแผนการครั้งนี้คาดว่า อัตราการร่วมมือกับประเทศสังคมนิยมประมาณร้อยละ 70 และส่วนที่เหลือคือร้อยละ 30 เป็นการร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ

และองค์การสากล ซึ่งในช่วง 1981-1985 นี้ การส่งออกหลักของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังคงเป็นผลิตภัณฑ์ไม้ นอกจากนั้นก็ยังมีผลิตภัณฑ์อื่น ๆ และมูลค่าการส่งออกได้เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ซึ่งสามารถแสดงในตารางที่ 2.10 ดังนี้

ตารางที่ 2.10

Lao PDR : Balance of payment, 1981-85

(In US\$ million)

	1981	1982	1983	1984	1985
Export	23.1	40.0	40.8	45.1	47.6
Import	-109.5	-132.2	-149.4	-153.9	-163.3
Trade balance	-86.4	-92.2	-108.6	-108.8	-115.7
Service (net)	-6.3	-7.1	-12.5	-5.5	-7.6
Transfers	23.5	31.0	25.4	28.9	28.0
Current account	-69.2	-68.3	-95.7	-85.4	-95.3
Capital account	51.4	60.2	76.5	89.6	99.0
Non-convertible area (net)	46.7	48.8	62.8	77.2	95.8
Convertible area	4.7	11.4	13.7	12.4	3.2
Errors and omissions	13.2	3.8	31.1	-7.0	-
Change in reserves	4.6	4.3	-11.9	2.8	-3.7

Source : State Bank of the Lao PDR.1986.

แต่ว่าในขณะที่เดียวกัน การนำเข้าก็ได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น ทำให้การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเพิ่มขึ้นด้วยดังแสดงไว้แล้วในตารางที่ 10 กล่าวคือ ในปี 1981 ขาดดุล 69.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ได้เพิ่มขึ้นในปี 1985 เป็น 95.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ พร้อมนั้นการไหลเข้าของทุน (net capital inflows) ก็เพิ่มขึ้นจาก 51.4 ล้าน ในปี 1981 เป็น 99.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 1985 นอกจากนั้น การขาดดุลการค้ากับต่างประเทศก็เพิ่มขึ้น คือ ในปี 1981 การค้าขาดดุล 86.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ในปี 1985 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 115.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ การขาดดุลทั้งหลายที่กล่าวมานั้น เป็นเพราะด้านหนึ่งคือ ความเรียกร้องต้องการที่จำเป็นภายในประเทศเพิ่มขึ้น และอีกด้านหนึ่งเป็นเพราะการผลิตภายในขยายตัวช้า หรือกล่าวอีกอย่างก็คือการลงทุนได้รับประสิทธิผลน้อย ซึ่งในระยะตั้งแต่ปี 1977-1985 การลงทุนของรัฐบาลเพิ่มขึ้นจากประมาณร้อยละ 19.1 เป็นร้อยละ 25 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม แม้รัฐบาลจะไม่มีทุนเพียงพอ แต่ก็ยังได้อาศัยแหล่งทุนจากต่างประเทศ แต่ที่พอลงทุนไปแล้ว ผลได้รับมีน้อย การผลิตภายในเพิ่มขึ้นไม่ทันกับความเรียกร้องต้องการของคนภายในประเทศ ฉะนั้นจึงได้อาศัยแรงจากเศรษฐกิจภายนอก เช่น การนำเข้าสินค้าและทุน เป็นต้น

ที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น คือ การดำเนินแผนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เช่น แผนการ 3 ปี (1978-80) และแผนการ 5 ปีครั้งที่ 1 (1981-85) ที่ได้ชี้ให้เห็น เป้าหมายของการพัฒนาประเทศตามแนวทางการขยายตัวแบบสังคมนิยม ซึ่งมีทฤษฎีมาร์กซ์-เลนิน เป็นพื้นฐานทางด้านแนวความคิด และนำไปใช้ประสบการณ์ ของการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในประเทศสังคมนิยมที่ขยายตัวก่อนแล้ว ฉะนั้นการพัฒนาในช่วงนี้จึงมีลักษณะคล้ายคลึงกับประวัติศาสตร์การพัฒนาในประเทศสังคมนิยมที่ขยายตัวมาก่อนแล้ว เช่น ภายหลังจากยึดอำนาจต้องดำเนินการสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ทางการผลิตใหม่ขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของระบอบสังคมนิยม คือ การสร้างสหกรณ์เกษตร และการโอนเอากรรมสิทธิ์ของเอกชนให้เป็นกรรมสิทธิ์ของส่วนรวม (กรรมสิทธิ์ของรัฐ และกรรมสิทธิ์ของสหกรณ์) นอกจากนั้นก็รณรงค์ให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านแนวความคิดและอุดมการณ์ เช่น รณรงค์ให้มีน้ำใจรักชาติ รักการใช้แรงงาน รักระบอบการปกครองใหม่ และต่อต้านการประกอบอาชีพที่ไม่บริสุทธิ์ ต่อต้านการทุจริตแรงงาน และต่อต้านแนวความคิดที่เห็นแก่ตัวเองมากกว่าส่วนรวม พร้อมกันนั้น ก็มุ่งเน้นสร้างเศรษฐกิจตามแผนการของส่วนกลางคือ “การดำเนินเศรษฐกิจแห่งชาติอย่างมีแผนการและมีส่วนร่วม” เพื่อบริหารเศรษฐกิจแห่งชาติทั้งหมดโดยส่วนกลาง รัฐเป็นผู้ดำเนินเศรษฐกิจโดยตรงเป็นส่วนใหญ่ จะผลิตอะไร ผลิตเท่าไร ผลิตด้วยเทคโนโลยีแบบใด ผลิตเพื่อใคร และจำหน่ายด้วยราคาเท่าใด ต้องถูกกำหนดโดยแผนการจากส่วนกลางทั้งหมด ฉะนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า การดำเนินเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในช่วงการปฏิบัติแผนการ 3 ปี และแผนการ 5 ปีครั้งที่ 1 นี้คือ การดำเนินเศรษฐกิจตามระบบเศรษฐกิจแผนการแบบบังคับที่มีทั้งข้อดีและข้อเสียหลายอย่าง ซึ่งจะแสดงให้เห็นในตารางที่ 2.11 ดังนี้

ตารางที่ 2.11

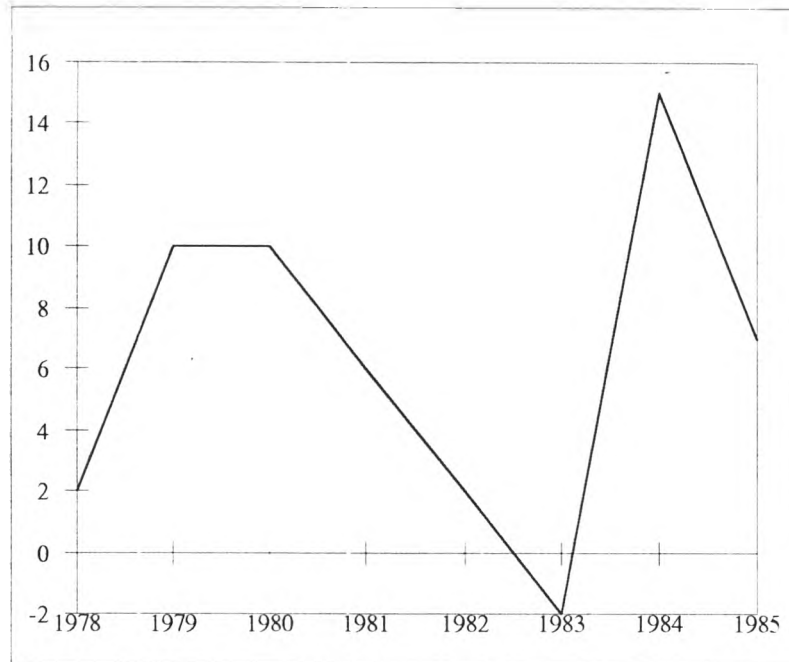
เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของระบบเศรษฐกิจแบบบังคับ

ข้อดี	ข้อเสีย
1. สามารถทำให้เกิดความเสมอภาคภายในประเทศและกระจายรายได้ในสังคม	1. ผู้ใช้แรงงานไม่มีแรงกระตุ้นทางด้านเศรษฐกิจและไม่มีความสนใจต่อผลของการใช้แรงงาน
2. จำกัดการทุจริตและจำกัดการหลอมน้ำในสังคม	2. ไม่มีความคล่องตัวในการบริหารเศรษฐกิจ เพราะมีหลายชั้นของการบริหารเกินไป
3. สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันกาลเวลาในเวลาเกิดภัยพิบัติต่างๆ	3. ไม่ได้ใช้ความสามารถของภาคเอกชนอย่างเต็มกำลังในการพัฒนาประเทศ
4. สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาสภาพแวดล้อมได้ดี	4. ไม่มีการแข่งขัน เพราะกลไกตลาดและกลไกราคาไม่สามารถทำบทบาทได้อย่างเต็มกำลัง

ฉะนั้น การดำเนินเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในช่วงการปฏิบัติแผนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมก่อนการปฏิรูป (1986) จึงได้รับผลน้อย และอัตราการขยายตัวก็ไม่สม่ำเสมอ ดังจะได้แสดงให้เห็นดังรูปที่ 2.1 ดังนี้

รูปที่ 2.1

GDP Growth Rate 1978-1985

สาเหตุที่สำคัญที่สุด ที่ทำให้อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมเพิ่มขึ้น หรือลดลง นั้น คือเงื่อนไขทางธรรมชาติ ดินฟ้าอากาศนั่นเอง ดังเช่นเมื่อใดดินฟ้าฝนอำนวย การผลิตก็จะเพิ่มขึ้น และเมื่อใดฟ้าฝนไม่เป็นใจ การผลิตก็จะลดลงทันที เพราะว่า ประมาณร้อยละ 60 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมได้มาจากภาคเกษตร (17% จากอุตสาหกรรม 21% จากแขนงบริการ และ 2% จากเศรษฐกิจต่างประเทศ) นอกจากนั้น อุตสาหกรรมผลิตไฟฟ้ายังขึ้นกับฟ้าฝนอีกส่วนหนึ่งด้วย คือ ปีใดฝนตกมากก็มีน้ำมาก และสามารถผลิตไฟฟ้าได้มากด้วย ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมอื่น ๆ มีการขยายตัวลดลง อันเนื่องมาจากวิธีการบริหารเศรษฐกิจตามระบบเศรษฐกิจแผนการแบบบังคับนั่นเอง

ฉะนั้นจึงสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า อัตราการขยายตัวเศรษฐกิจลดลง (เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง) อันเนื่องมาจากการดำเนินเศรษฐกิจและการลงทุนไม่มีประสิทธิภาพ ขาดดุลการค้ากับต่างประเทศและดุลบัญชีเดินสะพัด ซึ่งส่งผลถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประชาชาติ และรายจ่ายที่จำเป็นของรัฐบาลในทางลบด้วย คือ รายได้น้อยแต่รายจ่ายมากกว่าที่แสดงถึงการขาดดุลงบประมาณนั่นเอง

สิ่งเหล่านี้ อาจกล่าวได้ว่า คือหนึ่งในสาเหตุหลักของการปฏิรูปเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์สากล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในยุโรปตะวันออก ส่วนการปฏิรูปเศรษฐกิจในแต่ละด้านโดยละเอียดนั้น จะได้เสนอในบทต่อไป